

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Ioannis Polanci Societatis Iesv Theologi, Directorivm
Breve, Ad Confessarii, Ac Confitentis Mvns Rectè
Obeundum**

Polanco, Juan-Alphonso de

[Köln], 1617

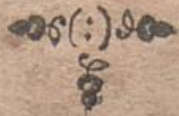
De Freqventi Vsv Sanctissimi Evcharistiæ Sacramenti Libellvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41600

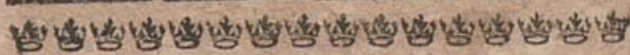
D E
FREQUENTI
VSV SANCTISSIMI
EVCHARISTIÆ SACRA-
MENTI LIBELLVS.

AVTHORE,

R.P. CHRISTOPHORO
MADRIDIO THEOLO-
GO SOCIETATIS
IESV.

G 2 PRO-

P R O E M I V M.

QVOD his turbulentis tem-
 poribus Hæreticorum im-
 pietas tam infesto animo
 sanctissimum Eucharistia
 Sacramentum oppugnat,
 Christiani nominis studiosis, & IESV
 amatoribus mirum aded' videri non de-
 bet, cum Damones, à quibus Hæreticorum
 pertinacia corroboratur, nihil magis o-
 derint, quàm hoc sacrosanctum mysteri-
 um, in quo passio Christi perfectissima è re-
 presentatur: per quam Lucifer spoliatus
 fuit tyrannide qua toti humano generi
 superbißimè dominabatur. Verùm Chri-
 stianes ac religiosos viros frequentationis
 huius mysterij aded' molestos esse, ut non
 desinant (nescio quo spiritu ducti) totis
 viribus, & magna pertinacia illam dis-
 suadere & impugnare tanquam pericu-
 losam & supersticiosam, etiam cum ma-
 gna

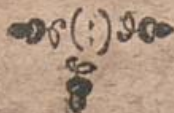
gna Ecclesia
 fensione, non
 lere, admiro
 Sathanam n
 in angelum l
 copiosissima g
 mento nobis
 lissimè comm
 quisßima eius
 continenter
 lam, quam
 consequamur
 Christiana e
 perniciosam
 disseminant,
 sed forsan ei
 secundum sci
 tiam Christi
 plicatione qu
 ex qua frequ
 charistia ex
 fructuosiore
 ab ea ex irra
 stabit. Chri

gna Ecclesia Dei. & piorum hominum of-
 fensione, non possum non vehementer do-
 lere, admirorque quo pacto non videant
 Sathanam non tam transfigurantem se
 in angelum lucis, sed aperte invidentem
 copiosissima gratia, qua in tanto sacra-
 mento nobis (cum digne sumitur) libera- 1. Cor. 11.
 lissimè communicatur, qua possumus ne-
 quisimam eius tela extinguere, quibus nos
 continenter impedit ne beatitudinem il-
 lam, quam ipse sua superbia perdidit,
 consequamur. Nolo enim pro modestia
 Christiana existimare, viros, qui hanc
 perniciosam doctrinam in Ecclesiam Dei
 disseminant, agi peruerso iniquoq; animo.
 sed forsitan eiusmodi zelo, quem non esse
 secundum scientiam plandè me, per gra-
 tiam Christi, ostensurum confido in ex- Rom. 19
 plicatione quaestionis statim tractanda,
 ex qua frequentationem sanctissima Eu-
 charistia ex amore Christi vtiliorem, ac
 fructuosiore esse, quàm abstinentiam
 ab ea ex irreuerentia metu, liquidò con-
 stabit. Christus Dominus faxit, vt hanc
 ¶ 3 veritatem

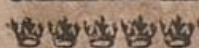
Ephes. 6

Rom. 19

veritatem omnes intuemur. Nobis certè
 non huius suscepti laboris finem, quàm
 diuina gloria, salutisque animarum ra-
 tionem (qui vnicus eius societatis Iesu sco-
 pus) propositum profiteamur. Hinc adeo
 Lectorem vehementer oramus, vt quæ in
 hoc libello placebunt, ea Deo honorum o-
 mnium auctori accepta referat. Si quæ
 verò displicebunt, animum volun-
 tatemque nostram, qui com-
 muni bono studemus,
 attendat.

P R O.

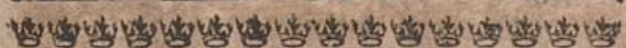
PRO
 QUÆS
 TANDÆ

CVMENT
 da

finere, mel
 endo, quàm
 tota pleniùs
 progrediam
 menta, quon

Quamuis
 ligioùs, quàm
 occupatis in
 negotijs, qu
 auocant, lau
 tidiana sacra
 comprobet
 Doctorum t

PROPOSITIO
QVÆSTIONIS AGI-
TANDÆ, CVM TRIBVS DO-
CYMENTIS REI EXPLICAN-
dæ conuenientibus.

CAPVT I.

QUÆSTIO igitur, quæ a-
 gitanda & dissoluenda pro-
 ponitur est, An, si quis Sa-
 cramentum Eucharistiæ
 ritè accipere possit, & sine
 peccato nihilominus ab-
 stinere, melius faciat frequenter accipi-
 endo, quàm abstinendo? Vt autem res
 tota plenius intelligatur, & à notioribus
 progrediamur, proponemus tria docu-
 menta, quorum primum erit.

Quamuis in personis deuotis, tam re-
 ligiosis, quàm secularibus, & non nimis
 occupatis in secularibus prophanisque
 negotijs, quæ mentem à Diuinis nimiū
 auocant, laudabilis ac fructuosa sit quo-
 tidiana sacræ Eucharistiæ sumptio, & id
 comprobet authoritas grauissimorum
 Doctorum tam veterum sanctorum, quã

recentium Scholasticorum, ac etiam firmissimæ rationes euincant (vt postea ostendemus) vnde non sint huiusmodi homines vituperatione, sed potius laude vel maxima digni Nihilominus tamen non intendimus in hanc disputationem adducere, quotidianam illam sumptionem, sed tantum asserere, Frequentationem communionis, saltem octauo quoque die, dignè accedentibus laudabilior, vtiliorem, & fructuosior, quàm abstinentiam à tali frequentatione esse.

Alterum documentum est, exceptis aliquibus casibus, in quibus de sententia doctorum ex præcepto quis communicare iubetur, quilibet potest reliquo anni tempore sine peccato abstinere à communione, etiam existens in statu, in quo potest laudabiliter communicare: quia tum cum nulla astringatur lege, abstinendo à communione non peccabit. Vnde cum dicitur laudabilius & vtilius esse frequenter communicare, quàm abstinere, neutiquam intelligimus abstinentes à frequenti communione aliquo propterea peccato obstringi, sed eos melius facere, qui ex amore frequentant, quàm qui ex timore se summonent, tametsi id sine crimine facere possunt. Quia

tamen

tamen in re
destiores vic
reprehende
tia sacrame
sed cum D.
pro sua fide
trà, parum
Doctores, e
re ad tam sa
cedunt repr
desinant.

Tertium
laudabiliter
pere, dignè
autem hic tr
mò pro quo
dignitate (v
loquamur) f
& hoc mod
excellens, &
dignè potu
mentum acc
aut alia crea
tur? aut qua
tum? Deind
quadam per
rum, & præc
nis, vt scilic
re, qui cum c

amen in re nos quidem aduersarijs modestiores videri cupimus, qui nolimus reprehendere eos, qui ex tanti reuerentia sacramenti, communionem se abstinēt, sed cum D. Augustino, & B. Thoma eos pro sua fide agere sinimus; cū ipsi contra, parum Christianè & contra eosdem Doctores, eos qui ex deuotione & amore ad tam salutiferum sacramentum accedunt reprehendere & deterere non desinant.

Tertium documentum: Vt dicatur q̄s laudabiliter hoc Sacramentum accipere, dignè accedat oportet. Dignitas autem hic tripliciter intelligi potest: primò pro quodam naturali valore, & condignitate (vt Theologicæ scholæ more loquamur) sumentis hoc sacramentum: & hoc modo nulla creatura, quamuis excellens, ac ipsa quidem beata Virgo dignè potuit hoc dignissimum Sacramentum accipere. Quid enim est homo, aut alia creatura, vt cum Deo comparetur? aut quæ proportio finiti ad infinitum? Deinde potest dignitas accipi pro quadam perfectione virtutum ac donorum, & præcipuè reuerentiæ ac deuotionis, vt scilicet ille dicatur dignè accipere, qui cum quadam eminentia virtutum

*Digne
communio
nicare
quis dicatur.*

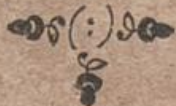
& magna reuerentia & deuotione accipit, alioqui dicatur indignè accipere. Sed neque hæc dignitas ad dignam huius Sacramenti sumptionem exigitur: Immò sæpe in frequenti eius usu à Deo illa donantur; Quum enim sint dona Dei, in frequentatione huius tanti Sacramenti, & dantur, & augentur, vnde inquit Gerson; Qui nolunt accedere ad hoc mysterium sine talibus donis, similes sunt frigidis, qui nolent accedere ad ignem nisi prius sunt calidi.

Postremò capitur dignitas pro dispositione, quàm Deus requirit in homine, vt Eucharistiam sine ipsius offensione accipiat. Et hæc nil aliud est in peccatore, quàm vel diligens peccatorum inquisitio, ipsorumque detestatio, ac constans vitæ corrigendæ propositum, cum vera & integra omnium delictorum confessione: addendo insuper, vt nullum superiorum interdictum impediatur vel in eo, qui non est sibi conscius admissi criminis, fides, quæ per dilectionem operatur. Et hæc est dignitas quæ exigitur, vt dignè quis ad hoc Sacramentum accedat. Qui verò sine hac dispositione accedit, procul dubio indignè accedit, &
de

de eo inquit
ducat iudic
dispositione
quum ait, l
& sic de pan
dispositione
sacri docto
huius sumpt
aliquibus s
quasdam vi
eas non tar
arbitramur
cipientis di
dona libera
Ex his illu
virtutum &
diminution
dignitatem
dignum ad
menti, im
accipere cur
ac deuoti
ne sol
c

de eo inquit Paulus: Qui indignè manducat iudicium sibi manducat; Illamq; dispositionem desiderat idem Paulus, quum ait, Probet autem seipsum homo, & sic de pane illo edat, &c. In hac etiam dispositione includuntur omnia quæ sacri doctores ad dignam Sacramenti huius sumptionem requirunt: quod si in aliquibus suæ doctrinæ locis eximias quasdam virtutes desiderari videntur, eas non tanquam conducibiles exigere arbitramur, siquidem quo maior est recipientis dispositio, eò benignius sua dona liberalissimus Dominus confert.

Ex his illud efficitur, Imperfectionem virtutum & deuotionis, ac reuerentiæ diminutionem (quæ non excludit hanc dignitatem) non reddere hominem indignum ad sumptionem huius Sacramenti, immò posse fructuosè vtiliterq; accipere cum ea diminutione reuerentiæ ac deuotionis, quæ in ipsa sumptione solent sæpenumero vi Sacramenti donari & augeri.

6 6

Quam

Quam grauititer peccent, qui indignè ad
Eucharistia Sacramenti accedunt.

C A P V T I I.

EXcellentissima huius Sacramenti dignitas nobis ostendit, quam flagitiosum sit ad illud sine dispositione & dignitate (juxta tertio modo dicta) accedere; quod & magis nobis constabit, si intenta mentis acie consideremus in eo summi Christum Deum, ac redemptorem nostrum, qui cum sit summa æquitas, nihil æquè odit ac iniquitatem & peccatum. Odio enim sunt Deo similiter impius & impietas ei⁹, vt inquit Sapiens. Et in Psalmis dicitur. Odisti omnes qui operantur iniquitatem. Et Dominus per Moysen auersatur impium. Et merito quidè. Quæ enim est, inquit Paulus, participatio iustitiæ cū iniquitate? aut quæ societas luci ad tenebras? Quæ autem conuentio Christi ad Belial? Idem quoque Paulus alibi docet, cum ait; Qui enim manducat & bibit indignè, iudiciū sibi manducat & bibit: id est, juxta glossam, sua manducatione se dignum damnationis efficit. Et Chrysostomus: Sacrificium hoc (inquit) cibus est spiritualis. Sicut corporalis cibus dum ventrem

Sap. 14.

Psal. 5.

Ex. 23.

2. Cor. 6.

1. Cor. 11.

Chrysost.

in

inuenerit a
tum, ampli
nullum præ
realis cibus
tate pollut
sui natura, s

Bernardu
sororem, ser
Ergo quid n
bibit: non
spiritualiter
ciū ad suam
tut cum ca
percipere. E
Domini sin
CHRISTVS
qui per culp
gentiam me
quam graue
niciem indi
ptio secum
à sanctis I
Vnde B. H
ad sacerdot
ris qui Sacra
eis labiis fili
latus es lab
Hominis o
gust, Non

inuenerit aduersis humoribus occupa-
tum, amplius lædit magisque nocet, &
nullum præstat auxilium, ita & hic spiri-
tualis cibus, si aliquem reperit maligni-
tate pollutum, magis eum perdet, non
sui natura, sed accipientis vitio.

Bernardus etiam de modo viuendi ad *Bernar.*
sororem, sermone de communione, ait:
Ergo quid manducat peccator, & quid
bibit: non utique carnem & sanguinem
spiritualiter ad suam salutem, sed iudi-
ciū ad suam damnationem: licet videat-
ur cum cæteris Sacramentum altaris
percipere. Et in eodem sermone: Corpus
Domini sine dubio est vita illis, quibus
CHRISTVS est vita: illis verò est mors,
qui per culpam & ignorantiam ac negli-
gentiam membra sunt diaboli. Ad hæc, *Indigna*
quàm graue sit scelus, quantamque per- *Eucha-*
niciem indigna huius sacramenti sum- *ristie sū*
ptio secum afferat, inde colligitur, quod *prio Iu-*
a sanctis Iudæ proditioni comparatur. *de pro-*
Vnde B. Hieronymus in quadam epistola *dicioni*
ad sacerdotes: Dic, inquit, quisquis fue- *similis.*
ris qui Sacramenta sumis, qualiter cum *Hieron.*
eis labiis filiū Dei oscularis, quibꝰ, oscu-
latus es labia meretricis? O Iuda filium
Hominis osculo tradis? Et Beatus Au- *August.*
gust, Non minus peccant, qui tradunt
Chri-

dignè ad
edunt.

menti di-
flagitio-
e & dig-
accede-
bit, si in-
s in co su-
mptorem
a quitas,
& pecca-
liter im-
apiens. Et
es qui o-
tinus per
t meritò
ulus, par-
aut quæ
æ autem
dem quo-
r: Qui e-
judiciū
xta glos-
um dam-
us: Sacri-
spiritua-
ventrem
ia

Christum peccatoribus membris quàm qui Christum tradiderunt crucifigentibus Iudæis. Traijciunt enim hi Christū in peccati locum, qui est in potestate demonum, sicut Iudas tradidit ipsum manibus iniquis Iudæorum. Beatus

Remig. etiam Remigius: Væ, inquit, tradentibus Christum ad crucifigendum, sed Væ cum maligna conscientia sub Sacramento sumentibus illum. Illi etsi non tradunt Iudæis ad crucifigendum, tradunt tamen ipsum membris inimici ad sumē-

Bernar. dum. Et B. Bernard. in sermone de cœna Domini. Qui enim secundum carnem viuunt, & post carnalia euagantur, carna vitiorum competiti, cum Iuda proditore venenum accipiunt, spiritualis suspendii laquetum incurrunt, grauissimè damnandi, tum pro multiplici reatu, tum pro Sacramenti contemptu, quòd reuera accipiunt, sed essentia, non salu-

Beda. bri efficacia. Beda quoque ait: In sempiternum væ homini illi, qui ad mensam Domini indignè accedit: ille enim in exemplum Iudæ, filium Hominis tradit, non Iudæis quidem peccatoribus, sed peccatoribus membris, scilicet suis, qui Dominici corporis Sacramentum accipere temerariè præsumunt.

Com-

Comparatu
gna sumptio
stum. Sicut
qui sponte
suam pro sa
volebat, ip
niciem occi
municantes
le, quod ip
in peccator
more reliqu
euacuant; n
ritum sempi
dem Iudæi,
sent, nunc
Tu verò, q
lutare Sacra
& sciens, & v
ci affigis. A
grosque &
nes, ad sac
sterium acc
significatum
filiis præcep
testimonij
domino thi
manus, ac p
tur. Quo
tia ad alta

Comparatur etiam à Doctoribus indigna sumptio peccato crucifigentiū Christi. Sicut enim crucifigiores Christi, qui sponte ex anima charitate vitam suam pro salute hominum profunderere volebat, ipsum malitiosè in suam perniciem occiderunt: ita & indignè communicantes passionis Christi memoriale, quod ipse vt medicinam salutarem in peccatorum expiationem nimio amore reliquerat, quantum in ipsis est, euacuant; non sibi ad salutem, sed interitum sempiternum sumentes. Et quidem Iudæi, si Regem gloriæ cognouissent, nunquam vtique crucificissent. Tu verò, quoties indignè sumis hoc salutare Sacramentum, quantum in te est, & sciens, & volens, toties Christum cruci affigis. Ad hæc, non nisi puros integrosque & ab omni peccati labe immunes, ad sacrosanctum Eucharistiæ mysterium accedere oportere, in Exodo significatum est: cum Aaron eiusque filiis præceptum fuit, ne tabernaculum testimonij accessuri ad altare, vt in eo domino thymiamata offerrent, nisi prius manus, ac pedes lauissent, ingrederentur. Quod si tanta corporis munditia ad altare thymiamatis accessuris

*Indigna
commu-
nio pec-
cato Iu-
daeorum
crucifi-
gentium
similis.*

Exod. 30

ne-

Com-

necessaria erat, nos, qui in lege gratia sumus, illotis animis ad Christi corpus sumendum accedemus? Idem & in Leuitico præsignatur, vbi legitur: Si quis de femine Aaron maculam habuerit, non offerat Deo panes, neque ad mysterium eius accedat. CHRIS TVS etiam apud

Ioan. 13. Ioannem, corpus suum discipulis, nisi prius lotis eorum pedibus tradere noluit. Quare satis profectò declarauit, antè prauos animorum affectus esse purgandos, quàm ad sacram ipsius corporis sumptionem accedatur. Idque nobis significare ipsum voluisse, inde colligitur, quòd cum non vetuisset discipulos suos communes cibos illotis manibus sumere, ad hoc Sacramentum non nisi lotis pedibus, id est, prauis affectibus purgatis, eos accedere passus est. Quos quia Iudas mundos ad illius sumptionem facta externa pedum lotionem, non habuit, miserimum sortitus est exitum: siquidem laqueo suspensus, ad inferos, æternis cruciatibus torquendus, est deturbatus: Et Paulus, quod periculum eos maneat, qui impura mente Eucharistiæ Sacramentum accipere audent, memorat.

Ideò

Ideo inter
& imbecilles
& alios, quæ
to, satis con
lus, tam dign
sumere Ha
quentatione
nos probare
re & immun
plos maxim
vnumquem
seipsum hor
Probet se in
nem, & in
confessione
vitæ in vita
hospite dig
enim in eo v
& indignu
mentum m
do. Iam e
cum non se
rum iniqui
cipiat. S
An existen
laudabilit
fructuosus
lem comm

Ideo inter vos (inquit) multi infirmi & imbecilles, & dormiunt multi. Ex his, & aliis, quæ breuitatis causa prætermitto, satis constat, quam nefarium sit scelus, tam dignum sacramentum indignè sumere. Hæc autem attuli, ne qui frequentationem illius reprehendant, eos nos probare existiment, qui obsceno ore & immundo corde accedunt: cum ipsos maximè vituperemus, & hortemur unumquemque cum Paulo: Ut probet seipsum homo, & sic de pane illo edat. Probet se inquam, per veram contritionem, & integram suorum peccatorum confessionem; probet se per deterioris vitæ in vitam sanctam, in vitam tanto hospite dignam mutationem. Neque enim in eo versatur quæstio, An impius & indignus frequentando hoc Sacramentum melius agat, quàm abstinendo. Iam enim ex supradictis constat, cum non solum non melius agere, verum iniquissimè agere, si vel semel accipiat. Sed quod hic quæritur, est. An existens in eo statu, in quo potest laudabiliter communicare, melius ac fructuosius agat, frequentando talem communionem, quàm abstinendo

ab

Ideo

ab ea, & non nisi semel vel iterum, in anno communicando.

Argumenta aduersariorum, & ad ea responsiones.

C A P V T I I I.

Sic intellecta quæstione, nonnulli, qui sibi religiosi videntur, rectius ac utilius esse arbitrantur, à frequēri communione abstinere, quàm frequenter communicare: reprehenduntque vehementer eos, qui contra sentiunt, qui que sacram ipsam communionem frequentant, suamque opinionem multis rationibus probare nituntur, quas nos ordine singulas proponemus, propositasque dissoluemus: ex quibus apparebit, quàm infirmo fundamento fulciantur, ad asserendum dogma adedè paradoxum, ut ferè idoneus author, siue prisecos patres maioresque, siue recentiores scriptores intuearis & consulas, nullus inueniatur, qui hac in re non vehementer ab istis dissentiat.

Prima contra frequenter cõs Sit igitur hæc prima ratio: Christum Dominum semetipsum in Sacramento non nisi semel, idque in vltima cœna post institutionem illius tradidisse: **non**

non debere i
ctum myster
dere.

Ad quam
schalem figu
& huius sac
sacramenti l
fuisse in vlti
mentum Ch
mnibus Apo
tim fuerit su
cuisse hoc ip
quam reuer
& Augustini
Doctorum
nem duobu
petentibus
munionem
in fractione
fatis hanc fr
demus, cù
iam Sacram
hortatus es
facite, inqu
nem. Quo
uerunt, & e
lo mox ost
Deinde

non debere igitur nos ad hoc sacrosan-
ctum mysterium tam frequenter acce-
dere.

*munio-
nem ob-
iectio.*

Ad quam responderetur: Agnum pa-
schalem figuram fuisse mortis Christi,
& huius sacramenti: quatenus autem
sacramenti huius figura fuit, impletam
fuisse in ultima cœna, cum hoc Sacra-
mentum Christus instituit, suisque o-
mnibus Apostolis tradidit: & cum sta-
tim fuerit subsequuta mors, non oportu-
uisse hoc ipsum eis iterum tradere: quan-
quam reuera ex sententia Chryso-
& Augustini, & aliorum grauissimorum
Doctorum, Christus post resurrectio-
nem duobus discipulis, quibus Emaus
petentibus se comitem adiunxit, com-
munionem tradidit, ubi Dominum illi
in fractione panis agnouerunt, Verum
satis hanc frequentationem probasse vi-
demus, cum inter cœnandum in stituto
iam Sacramento, datoque discipulis suis,
hortatus est eos, ut idem facerent. Hoc
facite, inquit, in meam commemoratio-
nem. Quod & ipsi accuratè satis serua-
uerunt, & ex Apostolicis Actis, & ex Pau-
lo mox ostendemus.

*Respons
sio.*

*Chryso-
stom. ho-
mil. 19.*

in Mat.

Aug. 2.

de com.

Euange.

LUC 24.

LUC. 21.

3. COR. 11.

Deinde vulgata illa producent exem-
pla

*Secunda
obiectio.*

non

Hieron. pla: B. videlicet Marcum Euangelistam sibi pollicem amputasse, vt sacerdotio ineptus reperiretur, auctore Hieronymo in prologo in Marcum. Beatam etiam Franciscum, aliosque sanctissimos viros ob tantam reuerentiam Sacramenti sacerdotium recusasse. Beatum quoque Benedictum diu à Communione abstinuisse. Ergo nos nocentissimos non debere ad illud tam audacter accedere.

*Respon-
sio Ger-
sonis.* Sed facile est cum Gersone Cancellario Parisiensi respondere: Facta quorundam Sanctorum pia interpretatione venerati & admirari magis, quam imitari nos oportet: sunt enim dona & vacationes in diuersis, prout Spiritus sanctus vult. Varia namque operatus est DOMINVS in sanctis suis, in quibus semper vbiq; est mirabilis, ad commendationem diuersarum virtutum.

*Grego-
rius.* Nam contra Diuus Gregorius 4. Dialogo narrat, Cassium Episcopum Naniensem, qui quotidianum sacrificium Deo offerre consueuerat, seque in lacrymis inter ipsa sacrificiorum arcana mandabat, mandatum DOMINI accepisse, dicentis: Operare quod oportaris, non cesset pes tuus, non cesset

MIA.

C
manus tua,
ad me, & re
am: Eum q
postolorum
lemnia pere
Dominum.
hanc Deo in
virtutem.
humilitas &
cerdotium
dinem recu
non freque
constantissi
Marcum a
tiones, & c
clesia secu
batur com
cundo cap
deles erant
Apostolor
fractioe,
& discipl
postea plu
quoque F
mus, vt c
ti commu
si Beatus
nuisse à c

manus tua, natali Apostolorum venies
 ad me, & retribuam tibi mercedem tu-
 am: Eumque post septem annos ipso A-
 postolorum natali, cum Missarum so-
 lemnia peregisset, confestim migrasse ad
 Dominum. Hinc igitur intelligi debet
 hanc Deo in vno, illam in alio placuisse
 virtutem. Ceterum etsi in illis sanctis
 humilitas & modestia laudatur, qua Sa-
 cerdotium propter dignitatis magnitu-
 dinem recusarunt, non inde sequitur eos
 non frequenter communicasse: immo
 constantissime credendum est, Beatum
 Marcum aliorum Apostolorum tradi-
 tiones, & consuetudinem nascentis Ec-
 clesie secutum fuisse, in qua frequenta-
 batur communio, vt est in Actorum se- *Actor.*
 cundo capite, vbi legitur: Omnes fi- *2.c.*
 deles erant perseverantes in doctrina
 Apostolorum, communicatione, &
 fractione panis. Et hunc fuisse morem
 & disciplinam surgentis Ecclesie,
 postea pluribus ostendemus: Beatum
 quoque Franciscum pie credere possu-
 mus, vt erat religiosissimus, frequen-
 ti communione viam fuisse. Quod
 si Beatus Benedictus legitur diu absti-
 nuisse a communione, id non eo fecit
 scer-

se existimamus, quod timeret ad hoc sacramentum accedere, quo se, cum instare mortem videret, tam piè ac religiosè communicat: sed cum in vastam solitudinem secedere decreuisset, vbi diu ab hominum semotus consuetudine lauit, Sacramentum vti sumptione non potuit, sed spirituali tantummodo fruebatur. Cum verò ad cœnobìa communem cum aliis vitam acturus se contulit, non dubitamus, quin pro ipsius in Christum deuotione ad pristinam illius frequentationem redierit, qua ante discessum ad eremum vsum eum fuisse constantissimè credimus. Quòd se aliter si res habet, non ideò frequens sacræ Eucharistiæ vsus reprehendendus est, quem tot sanctissimi, ac doctissimi Patres verbis, rebusque gestis ac moribus (vt postea docebimus) tantopere commendarunt.

Obiectio Aiunt præterea: Paulus monet, vt probet seipsum homo, & sic de pane illo edat, &c. Hæc autem probatio, quæ adhibetur, vt dignè quis accedat, & non sibi iudicium manducet, difficilis est & periculosa: quia nemo scit vtrum amore, vel odio dignus sit. Et: Qui amat periculum peribit in illo. Ergo tutius est raro, quam sæpe communicare.

Obiectio
tertia.

1. Cor. 11

Eccle. 3.

Eccles.

2.

lis, quæ
hæc obiectio
enim quam
peccatore
minatio, &
torum con
rigendæ de
eorundem
to, fides, q
quam scho
tam vocar
rit, confide
quam sibi
que enim
aliqua sup
se à pecca
esse cogn
lùm per n
certitudo
cessariis v
entiam co
moralis, c
ris existit,
tio, & act
phus in E
habetur p
Nec ea pr
do dilige

Is

his, quæ tertio documento posuimus, *Respon-*
 hæc obiectio labefactatur. Probatio *fit*.
 enim quam requirit Beatus Paulus in
 peccatore, est diligens conscientia exami-
 natio, & omnium mortalium pecca-
 torum contritio, cum firma vitæ cor-
 rigendæ deliberatione, cumque integra
 eorundem confessione. Vel in iustifica-
 to, fides, quæ per dilectionem operatur,
 quam scholastici Doctores fidem forma-
 tam vocant. Qui hoc ex animo fece-
 rit, confidens magis CHRISTI gratiæ, *Certitu-*
 quàm sibi, satis probatus accedit. Ne- *do digni-*
 que enim in hac probatione certitudo *tatis*
 aliqua supernaturalis desideratur, qua *qualis*
 se à peccato vacuum, vel Deo gratum *requira-*
 esse cognoscat: quia hæc habetur so- *tur.*
 lum per reuelationem: nec requiritur
 certitudo naturalis quæ habetur de ne-
 cessariis vel contingentibus per experi-
 entiam cognitis: sed satis est certitudo
 moralis, quæ ex probabilibus coniectu-
 ris existit, qualis sufficit in morali nego-
 tio, & actibus humanis, ut ait Philoso-
 phus in Ethicis. Et hæc certitudo satis
 habetur per probationem iam positam:
 Nec ea probatio est adeo difficilis, si mo-
 do diligentia adhibere quis velit. Quod
 si alia

si aliquo modo difficilis est, longè profectò difficilior est ei, qui semel tantùm in anno Eucharistiam sumit: cùm ex doctrina sanctorum nulla via sit ad bene disponendum facilior, quàm frequens huius Sacramenti perceptio. Ad illud Ecclesiastæ. Nemo scit vtrum amore, vel odio dignus sit. Responderi potest primò, loqui eum de amore, vel odio finali: vt ex sequentibus in eodem contextu colligitur: sed omnia in futurum seruantur incerta. Vel potest dici, neminem scire certitudine supernaturali, vt superius dictum est, sed certitudine morali facile posse: & hæc per se satis est, vt quis probatus accedat; neque amat periculum qui sic accedit. Nam ægrotus, qui de optimi & peritissimi medici sententia cõsilioque accipit medicinam, neutiquam se periculo mortis exponit: sed contra potiùs optima ratione salutis consulit, vitamque suam tuetur.

Obiectio quarta August. Obijciant adhæc Augustinum in libro de Ecclesiasticis dogmat. ita scribentem: Quotidie Eucharistiæ communionem accipere, nec laudo, nec reprehendo Ergò, ne se exponat periculo peccandi meliùs est abstinere, quàm communionem frequentare.

Ad qua
librum ill
multorum
dicio ex A
se, sed ab
colligitur
ribus Eccl
vel ex eo
stinus in m
tidianam
charistia
stianos ad
que agere
mittit, v
Sed sit cur
ue Alcuin
aduersarij
vt nostro
maximè h
ritatem co
tidie Euc
pere, nec l
subiungit
minicis co
tor, si tam
sit. Ex qui
diebus fre
dabilius e
nos ille au

Ad quam rationem primò dicimus, *Riſponſo.*
 librum illum Eccleſiaſtic. dogmatibus *ſio.*
 multorum doctiſſimorum virorum iu-
 dicio ex Auguſtini officina non prodiſ-
 ſe, ſed ab Alcuino eſſe conſcriptum, vt
 colligitur ex Ioa. Trithemio, de ſcripto- *Ioan.*
 ribus Eccleſiaſt. Idque quàm verum ſit, *Trithe-*
 vel ex eo intelligitur, quod ipſe Augu- *mius.*
 ſtinus in multis locis ſuæ doctrinæ quo-
 tidianam ſumptionem ſanctiſſimæ Eu-
 chariſtiæ vel probat, ad eamque Chri-
 ſtianos adhortatur, vel certè vnumquẽ-
 que agere pro ſuæ fidei deuotione per-
 mittit, vt poſtea planius oſtendemus.
 Sed ſit cuiuſuis ille liber ſiue Auguſt. ſi-
 ue Alcuini, certè illa aut bonitas, quam
 aduerſarij magni faciunt, tantum abeſt,
 vt noſtro propoſito aduerſetur, vt etiam
 maximè hanc, quam nos aſſerimus, ve-
 ritatem confirmet Vbi enim dicit. Quo-
 tidie Eucharistiæ communionem acci-
 pere, nec laudo nec reprehendo: ſtatim
 ſubiungit: Omnibus tamen diebus Do-
 minicis communicandum ſuadeo & hor-
 tor, ſi tamen mens ſine affectu peccandi
 ſit. Ex quibus verbis, Dominicis ſaltem
 diebus frequentare communionem lau-
 dabilius erit, quam abſtinere, cum id ad
 nos ille author hortetur. Et hoc eſt, q̄

H præ-

præcipuè in proposita quæstione versatur. Præterea postquam hic dixit, Quotidie communionem accipere nec laudo, nec reprehendo, idem in Epistola ad Ianuarium ita ait: Si quisquam dixerit nõ quotidie accipiendam Eucharistiam, alius affirmat quotidie, faciat vnusquisque quod secundum suam fidem piè credit esse faciendum. Itaque si Augustinus non reprehendit quotidie communicantes, sed, vt faciat vnusquisque quod secundum suam fidem piè credit esse faciendum, suadet: quare tu tam faciliè ac temerariè reprehendis eos, qui ex deuotione, & secundum suam fidem piè quotidie volunt communicare? Vt eodem argumento vtamur, quo Beata Catharina Senensis vsa est, cùm cuidam tam frequentem communionem hac Augustini autoritate sibi obicienti coram multis (vt in vita ipsius scribit Beatus Antoninus) ita respondit: Ex quo Augustinus non me vituperat in dictis suis, quare vos Pater Reuerende, me vituperatis? Quod si Augustinus (vel quicumque alius fuit ille author) nec laudat, nec reprehendit quotidie communicantes id non ideo fit, quòd minus præstet quotidie communicare. sed quia cùm sit

August.
ca. 126.

Beata
Cathari.
ca.

ca.

ea res ex
torquen
fructu &
vita bon
que vero
mat, non
sumit? C
huius D
apertè c
veritatem
infcitiam
dunt Q
fis iam f
veritatis
cum on
que Do
vnà cum
tur, vt de
nicarent
Domini
Add
quente
uentura
aliquem
sufficiat
tudine c
Ad qu
rum Bo
semel in

ea res ex his, quæ in vtramque partem torquentur, potest benè & malè cum fructu & cum pernicio sumi: Vt enim est vita bonis, ita etiam mors est malis. Neque verò, si ex fide & deuotione quis sumat, non bene & cum vberissimo fructu sumit? Quare desinant passim obicere huius Doctoris auctoritatem, qui eum apertè contra ipsos faciat, nostramque veritatem confirmet, vel in hoc isti suam incertitiam, vel deprauatum affectum produunt. Quantò rectiùs agerent si discussis iam falsitatis tenebris, præsentæ hæc veritatis luce, nobiscum, imò verò cum omnibus Orthodoxis Catholicisque Doctoribus sentirent, ac omnes vnà cum eximio illo Doctore hortarentur, vt dominicis saltem diebus communicarent, gustarentque quàm suavis est Dominus.

Adducunt etiam aliqui contra frequentem communionem illud B. Bonauenturæ de profectu religiosorum. Vix aliquem videri ita factum esse, cui non sufficiat semel in septimana ex consuetudine communicare.

Ad quod respondemus primùm. Beatorum Bonauenturam non improbare hic semel in hebdomada communionem,

H 4

quod

Obiect.

s. Bonauentura lib. 2. c. 18.

Respon- sio.

quod proposito nostro satis esset. Affirmamus deinde ijs verbis frequentio-
 rem communionē minus reprehendi, si sub-
 sit aliqua causa, cū ille dicat: Sufficere
 semel in hebdomada communicare, nisi
 specialis causa, vel ratio sæpius suadeat:
 sed tantum communionem ex consue-
 tudine magis, quàm ex deuotione fre-
 quentatam, dissuadere videtur. Et hanc
 esse huius Doctoris sententiā ex eo per-
 spicimus, quòd paulò post mirificis sa-
 cro sanctæ Eucharistiæ effectib⁹ enume-
 ratis, subiungit: Salubre tamen est (in-
 quit) & vtile, q̄ homo sæpe se ad illius
 medicamenti sumptionem præparet, &
 quanto deuotius valet, illud percipere
 studeat, &c. Et post pauca: Et licet (inquit)
 tepidè, tamen confidens de misericor-
 dia Dei fiducialiter accedat. Hæc ille.
 Vnde satis constat ex sententia huius vi-
 ri, etsi satis sit semel in hebdomada cō-
 municare, non tamen cuiquam bene pa-
 rato frequentio-rem communionem ve-
 ritam esse: Vt si peritus medicus alicui
 sano diceret, satis ei fore, si bis in die co-
 medat, non hinc vetaret, si is sanus indi-
 gentiam cibi, ad eumq̄; in aliam substan-
 tiam conuertendum vim concoquendi
 idoneam sentiret, ter in die comedere,
 cum

re, cū id
 emolument
 ad præstan
 menti, &
 indignitat
 bis non d
 semel in v
 Christi be
 vltro ad h
 uitantis a
 quenter a
 bati (vt di

Adhuc
 semper e
 commun
 mentali v
 puritas d
 culi, sati
 mentalit

Hæc r
 illud pro
 esse sum
 rimeretu
 dius; D
 gument
 tius com
 Sacrame
 municar
 obiectio

re, cum id etiam magno cum fructu & emolumento fore perspiceret. Quare si ad praestantiam dignitatemque Sacramenti, & ad nostram tenuitatem atque indignitatem respiciamus, satis erit nobis non dico semel in hebdomada, sed semel in vita communicare. Si vero Christi benignitatem & liberalitatem vltro ad hoc sacrum conuiuium nos invitantis attendamus, non est, cur frequenter accedere timeamus, dum probati (vt diximus) accedamus.

Adhuc contradicent, Tutio rem viam *Sexta* semper esse tenendam. Cum autem in *obiectio.* communione spirituali nihil, in sacramentali vero (quod magna probatio & puritas desideratur) multum insit periculi, satius esse spiritualiter saepe, Sacramentaliter raro communicare.

Hæc ratio si aliquid probaret, etiam *Respon-* illud probaret, Eucharistiam nunquam *sio.* esse sumendam: semper enim periculum timeretur; Quo quid dici potest absurdius; Diuus *vep* Bonauentura hoc argumentum ita refellit: Etiam si sit secutius communicare spiritualiter, quam sacramentaliter: est tamen vtilius communicare sacramentaliter. Potest & aliter

obiectio dilui, si negetur securius esse

H ;

spiri

spiritualiter quàm sacramentaliter communicare : Immo æquæ tutum id esse contendimus : quia dispositio interior, quæ ad dignam sumptionem spiritua- lem requiritur, eadem ad dignam sumptionem sacramentalem satis esse putatur : propterea quod, vt dignè sumatur spiritualiter, conscientiam cuiusvis capitulis criminis expertem esse oportet ; & hoc satis est ad dignam sumptionem sacramentalem, ideoque est æqualis securitas : quia dispositiones exteriores, quæ requiruntur, vt ieiunium, & alia, satis certæ sunt, & à periculo vacuæ. Præterea dicimus esse non solum æquè tutum communicare sacramentaliter, sed etiam magis, vt inquit Adrianus. Si quidem frequentius accedendo virtute operis operati sacramenti, sæpe quis, cum alioqui peccatis reus esset, potiùs veniam peccati assequitur, quam ex sumptione nouo se peccato obstringat: dum tamen se, vt dignè sumat, diligenter instituire, & præparare contendit. Illud namque censetur minùs securum, vbi regularius accidit detrimentum : vt in spirituali sumptione contingit, in qua non confertur ea gratia, quæ in sumptione sacramentali vi ipsius sacramenti percipitur.

Adria.

81621

tur. Nec d
mortis expo
ex quibus
verisimili
Vt ergo is
credit, etia
culo se mo
ita qui dig
adhibita,
cat, ei per
da non est

Addun
municat,
verò ex re
& dignit
quam ex
præstat a
commoc
abstiner

Ad hoc
mus qui
eum suo
tati con
diuinæ g
tendim
tum ac
tatè, qu
pati : r
tam m

tur. Nec dicendus est quis periculo se
mortalis exponere, ubi remedia adhibet,
ex quibus se consecuturum sanitatem
verisimili potest coniectura colligere.
Ut ergo is, qui se peritissimis medicis
credit, etiam si mors consequatur, peri-
culo se mortis obicere dicendus non est:
ita qui digna prius cura diligentiaque
adhibita, de consilio Pauli communi-
cat, ei periculosa esse communio dicen-
da non est.

Addunt præterea, Qui frequenter cõ. *Septi-*
municat, suum commodum spectat: qui *ma ob-*
verò ex reuerentia abstinet, Dei gloriam *ieffia.*
& dignitatem Maiestatis attendit, ad
quam ex humilitate veretur accedere:
præstat autem gloriam Dei, quam suum
commodum cogitare: ergo melius est
abstinere, quam frequentare.

Ad hoc nos ita respondemus Ut nege- *Solutio.*
mus qui communicat Sacramentaliter,
eum suo commodo tantum atque utili-
tati consulere. Immo verò multo magis
diuinæ gloriæ ratione ipsum habere cõ-
tendimus. Dum enim ad hoc Sacramen-
tum accedit, refert summam Dei chari-
tate, qua pro nobis dignatus est in cruce
pati: refert summam potentiam, qua
tam mirabiliter in tam parua Sacramen-
to.

ti specie nobis præbere voluit : refert infinitam bonitatem, qua se nobis indignis in refectionem animæ donare placuit cibum vitæ: refert denique inefabilem sapientiam, vt nos eo ordine quo ab innocentia statum excidimus, repararet. Vnde inquit Innocentius: Panẽ Angelorum manducauit homo, quatenus vnde mors oriebatur, inde vita resurgeret.

*Inno-
cent.*

*Octaua
obiectio*

Deinde dicunt : Non est frequenter accedendum ad communionem, ne ex frequẽtatione ad contemptum tam pretiosi muneris veniamus. Nimia enim familiaritas (vt vulgo dicitur) parit contemptum. Ergo rarius est accedendum vt reuerentius accedatur.

Solutio.

Respondetur. Et si apud vulgares homines familiaritas solet parere contemptum, inter sapientes tamen ac perfectos longè aliter euenit. Quo enim magis alicuius virtutes præstantiamq; perspicunt, tantò magis eum admirantur ac venerantur. Sed cum pro conditione huius miseræ vitæ nullus adeò sapiens atque perfectus inueniatur, quin aliquo defectu, qui per nimiam familiaritatem sese prodit, laboret, eo fit, vt aliquando ex nimia familiaritate opinio

no de aliquo
Ad conten
piens deuen
cum nem o
Ioannis tes
quod pecc
seducimus
Verum cur
ptor noste
bonitate in
stræ intelli
que virtut
sumus, pe
huius ado
illarum co
frequenti
Christi b
per ipsum
tum abef
prum par
cedimus
diuinæ p
lagus per
lius amo
rapiamur
nisi sub
Christi n
que ador
Angeli,

nio de aliquo & existimatio minuatur.
 Ad contemptum autem nunquam sapiens deueniet ob quoscunque defectus, cum nemo sit, qui sine peccato uiuat. Ioannis testimonio, qui ait: Si dixerimus *1. Ioh. 1.* quod peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est. Verum cum Christus Deus ac redemptor noster infinita sit perfectione, & bonitate inexplicabili, quas nos ob nostræ intelligentiæ imbecillitatē, nostræque virtutis angustias capere non possumus, per contemplationem & usum huius adorandi Sacramenti propius ad illarum cognitionem accedimus, & quò frequentius illud accipimus, eò planius Christi bonitatem ac beneficia nobis per ipsum collata perspicimus. Vnde tantum abest, vt hæc familiaritas contemptum pariat (si ex fide & amore eius accedimus) vt etiam per illam infinitam diuinæ perfectionis, ac excellentiæ pelagus penetrantes in ardentissimum illius amorem, deuotionem, cultumque rapiamur, ac toti venerabundi intima animi submissione tam immensam Dei ac Christi nostri liberalitatem bonitatemque adorantes prosternamur. Si enim Angeli, qui perfectissimè Deum cognoscunt

H ; scunt

cunt, cum quo familiarissimè assidueque versantur, continenter laudant eius Maiestatem, quam adorant Dominationes, ac tremunt potestates, Cherubin quoque ac Seraphin non cessant quotidie clamare, dicentes: Sanctus, San. Sa. quomodo nos si tanti mysterij ratione deprehensa, perspectaque, frequenter accesserimus, tantorum bonorum largitorem ac benignissimum redemptorem contemnemus? & non magis eius Maiestatem, quanta maxima possumus reuerentia, & religione adorabimus, & summam singularemque bonitatem ac benignitatem amplectemur?

Octava obiectio. Atqui rursus obiicient, Videmus eos, qui frequenter communicant, secularibus negotiis esse districtos, parumque in via Domini progredi: neque suam vitam excolere melioribus & honestioribus moribus: quæ res vel maxime populum Dei potest, ac solet offendere: cum potius (vt monet B. Augustinus) deberet mutare vitam, qui vellet accipere vitam.

Augustinus.
Respon-
sio. Sed responderetur, Experiētia competum esse, in eis qui hoc diuinum mysterium ex fide & deuotione frequentiam,
miri-

mirificam
tionem: c
ambitione
liosque h
euellant,
contrarias
tiam casti
tatem par
rum conte
rerum am
lecebris d
si, hanc sa
tant: id er
ga Deum
vel auaric
sint Cath
ueniri. S
nionem
rum qua
proptere
munio, c
ctus, cum
stra natu
Neque e
ter quis
marus in
possit: f
lè agend
accepta

mirificam fieri vitæ morumque muta-
 tionem: cum luxuriam, impudicitiam,
 ambitionem, superbiam, auaritiam, a-
 liosque humanæ vitæ morbos ex animis
 euellant, & in eorum vitiorum locum
 contrarias virtutes inserant, temperan-
 tiam castitatem, humilitatem, liberali-
 tatem patientiam, rerumque mundana-
 rum contemptum. Quod si aliqui earum
 rerum amore capti, & humanæ vitæ il-
 lecebris deliniti & inanib, curis oppres-
 si, hanc sacram communionem frequen-
 tant: id euenit, quia hos non fides, aut er-
 ga Deum charitas, sed potius hypocrisis,
 vel auaritia ducit: Quales sanè, si modò
 sint Catholici, paucissimos credimus in-
 ueniri. Si verò frequentantes commu-
 nionem aliquando in aliquod pecca-
 tum quamuis lethale inciderint, non
 propterea debet reprehendi sancta com-
 munionem, quæ tam vberes nobis parit fru-
 ctus, cum id vel ab ignorantia, vel à no-
 stræ naturæ imbecillitate proficiscatur.
 Neque enim propterea quod frequen-
 ter quis communicat, statim est confir-
 matus in gratia, vt amplius peccare non
 possit: sed libera in eo vel benè vel ma-
 le agendi facultas seruatur. Petrus enim
 accepta communionem ab ipso Chri-
 sto.

sto, ea ipsa nocte negavit illum, iureiurando affirmans atq; anathematizans, se illum non cognovisse. Discipuli verò omnes eadem ferè ipsa hora qua cõmunionē acceperant, relicto Christo, quem vsque ad mortem constantissimè sese secuturos & nunquam negaturos promiserant, suæ fidei & promissionis obliti fugerunt. Permittit namque suos aliquando Deus labi, vt suam imbecillitatem agnoscentes, sub omnipotenti manu eius humiliètur, & ad ipsum alacrius & ardentius conuertantur. Vnde, inquit

1. Cor. 13

Psal. 82.

Paulus. Cùm infirmor, tunc potens sum. Et in Psalmo dicitur, Imple facies eorũ ignominia, & quærent nomen tuũ Domine. Quid si alicui à cõmunionē ad seruilia opera, seculiariaq; negotia honesta tamen atque legitima, & animum non multum à spiritu auocantia (de his enim loquimur) se referunt, eos minime reprehendendos esse existimamus, cùm in hominibus simplicibus & vulgi opinione abicētis, spiritus ille diuinus dignum sibi habitaculum, in quo requiescat, sæpissimè parare dignetur.

Nota.
Olæ.
Eig.

Instabunt adhuc, & dicent, Si frequens cõmunitio esset adeò utilis & fructuosa, ab Ecclesia certè ea induceretur, & in religio-

ligionibus, usurparetur Ecclesia, nuntur. Ergo n

Ad quodtis ecclesiæ fuisse per n vt quotidie renti vt pat post ex Hie na cletus et pit, vt om rione com. Ecclesiasti

Deinde singulis De stea verò t Papa sancti consecr. d &c.) seculi rent, in Pa te, Demu penè extit, vt ad municare cipuè adu clesia à S præceptu sum con

ligionibus, & Cœnobijs institueretur, ac
vlturparetur. Sed nihil tale præcipitur ab
Ecclesia, nec in religionibus præscribi-
tur. Ergo non videtur adeo utilis.

Ad quod responderetur, Initio nascen-
tis ecclesiæ, in qua vigeat charitas, eam
fuisse per multa tempora consuetudinẽ,
vt quotidie, vel frequenter communica-
rent: vt patet ex Act. Apost. & vt paulò
post ex Hieron & alijs ostendemus. A-
nacleus etiam Papa instituit ac præce-
pit, vt omnes fideles peracta consecra-
tione communicarent: recusantes autẽ,
Ecclesiasticis luminibus prohiberentur.

Deinde decretum fuit in Ecclesia, vt
singulis Dominicis communicarent. Po-
stea verò tepescente charitate, Fabianus
Papa sancit, vt saltem (vt est in tit. de
consecr. dist. 2. c. & si non frequentius,
&c.) seculares ter in anno communica-
rent, in Pascha, Pentecoste, & Natiuita-
te, Demum frigescente jam charitate, &
penè extincta. Innocentius tertius edi-
xit, vt ad minimum semel in anno com-
municarent, idq: in Pascha. Vbi est præ-
cipuè aduertendum, quod quamuis Ec-
clesia à Spiritu sancto gubernata toties
præceptum communicandi pro tempo-
rum conditione mutauerit, nunquam

tamen

Solutio,

*Act. 2.
Anacleus*

Fabianus,

*Innocent.
3. extra
de pœn.
& re-
mis. c.
omnis,*

ramentum frequentius communicare pro-
 hibuit, sed potius ne prohiberetur, pro-
 hibuit: ut est in tit. de conse. dist. 2. c. Non
 prohibeat. Quod nos postea adducemus.
 Quod si hac nostra ætate antiquus ille
 & laudabilis mos frequentius commu-
 nicandi à Christi fidelibus renouatur,
 certè amatores passionis eius & diuini
 cultus, & Christianæ pietatis studiosi de-
 berent ingentes Deo gratias agere, si qd
 Christianum saperent, quod aliqua jam
 felicitis illius nascentis Ecclesiæ species
 apparere, & extincta penè charitas exci-
 tari, ac reuiuiscere per fidem ac deuotio-
 nem ad hoc præclarum & illustre Sacra-
 mentum inciperet. Ad id autem quod de
 Religionibus dicitur, nos respondemus.
 In omnibus verè probatis religionibus
 morem esse, ut omnes sacerdotes quo-
 tidie, aut certè frequentissimè commu-
 nicent. De Diaconis autem, & Laicis,
 earum aliquę statuerunt, ut singulis heb-
 domadibus, & aliæ ut singulis mensibus
 communicent; neq; prohibent frequen-
 tius accedere, si quem animaduernerint
 fide & deuotione duci, facta conjectura
 ex moribus & vita. Quod si aliquibus
 ita frequenti communione interdicatur,
 piè credendum est, illos humilitate, vel
 aliqua

aliqua hono-
 ris, quæ ali-
 proficisci so-
 men non ef-
 li document-
 tres, ac relig-
 communio
 tentur: in q-
 qui (ut est in
 fieri posset
 nicarent; n-
 to subtraxi-
 Diuus Hier-
 rochium, &
 docebimus

Affirma-
 esse à frequ-
 ea (ut ipsi p-
 tum Sacra-
 sequatur; &
 qui dimini-
 tionis in-
 sentiunt, &
 uerentiùs.

Ad hoc
 4. sent. dist.
 riam obj-
 scribere: I-
 tur ex par-

aliqua honesta ratione duci, vt periculis, quæ aliquando à malitia hominum proficisci solent, prouideant: quod tamen non est adducendum pro vniuersali documento, cùm innumerabiles Patres, ac religiosi viri ad frequentationem communionis sæpe monachos adhortentur: in quibus est Beatus Apollonius, *Apollonius.* qui (vt est in vitis Patrum) monebat, vt si fieri posset, Monachi quotidie communicarent: ne si quis longè se à Sacramento subtraxisset, subtraheretur à Deo. Et Diuus Hieronymus, qui in regula ad Eustochium, cap. 19. idem facit, vt suo loco *Hieron.* docebimus.

Affirmabant quoque, abstinendum esse à frequenti communionem, quod ex *Decima obiectio.* ea (vt ipsi putant) reuerentiæ, & erga tantum Sacramentum cultus imminutio sequatur: & ex sententia Doctorum, illi, qui diminutionem reuerentiæ ac deuotionis in frequentatione Eucharistiæ sentiunt, debent abstinere, vt postea reuerentiùs, religiosiusque accedant. *Respon-*

Ad hoc nos dicimus, D. Thomam in 4. sent. distinct. 12. (vnde aduersarij materiam objectæ rationis sumpserunt) ita *Commu-* scribere: In hoc sacramento duo requiruntur ex parte recipientis, scilicet Desiderium *nicantis* *requisi-* *ta.* *rium*

rium conjunctionis cum Christo, quod facit amor, & reuerentia Sacramenti, quod pertinet ad donum timoris: Primum horum incitat ad quotidianam huius Sacramenti frequentationem, sed secundum retrahit: sed si aliquis experientia comperisset ex quotidiana sumptione augeri amoris feruorem, & reuerentiam non minui, talis deberet quotidie communicare: si autem sentiret per quotidianam frequentationem reuerentiam minui, & feruorem non multum augeri, talis deberet aliquando abstinere, vt postmodum cum maiori reuerentia ac deuotione accederet. Vnde quantum ad hoc, vnusquisque iudicio suo relinquendus est. Ex quibus verbis Thomæ, cum dicit: Si quis ex quotidiana sumptione sentit in se augeri amoris feruorem, & reuerentiam non minui, debet quotidie communicare: colligitur falsò illud dici: Qui frequenter communicat, semper diminutionē deuotionis, & reuerentiæ sentiet. Alioqui distinctio D. Thomæ esset nulla, si nemo id augmentum ex frequentatione sentiret.

Quæ sententia præterquam quod temeraria est, & contra mentem tanti Doctoris, innumerabiles etiam religiosos

ac

C o
ac seculares h
tidie aut frequ
dendum est)
mento comm
exte scire: vnd
communican
tum non sent
lud experiri,
re: & D. Thor
neat, vnumqu
sua discretio
augmentum
mino, nemo
modò alios
linquas, & ta
consolatione
mittas: Præ
Qui sentiret
reuerentiam
augeri, debe
dicit: Debet a
mensis, aut a
aliquando, ic
parat. vt reue
Ad quam præ
tur anni, vel
quantū breui
poris longitu
tem vel deu

ac seculares homines damnaret, q̄ quotidie aut frequenter cum magno (vt credendum est) fructu & deuotionis augmento communicant. Deinde cuperem ex te scire: vnde noscas eos, qui quotidie communicant, tale deuotionis augmentum non sentire? cū & ipsi dicant se illud experiri, ac ideo frequenter accedere; & D. Thomas vnā cum Augustin. moneat, vnumquemque relinquendum esse suæ discretionis iudicio: Quòd si tale augmentum non sentis, abstinere in domino, nemo certè molestus tibi erit: tu modò alios suæ discretionis iudicio relinques, & tam cœlesti dono, & interna consolatione frequenter gaudere permittas: Præterea cum D. Thomas ait: Qui sentiret per talem frequentationē reuerentiam minui, & deuotionem non augeri, debet aliquando abstinere, non dicit: Debet abstinere per annum, vel per menses, aut aliquod longum tempus: sed aliquando, id est tantisper, dum se præparat, vt reuerentiùs deuotiusq; accedat. Ad quam præparationem non requiruntur anni, vel menses, sed quoduis tempus quantū breue. satis erit. Non enim temporis longitudo facit hominem reuerentem vel deuotum, sed tum præparatio per

per

per considerationem tantæ maiestatis, suæque propriæ vilitatis, & indignitatis cognitionem, tum vitæ deterioris in vitâ
Ambros. meliorem mutatio. Quod summa qua-
lib 5. de dam cum pietate nos docet B. Ambros.
Sermon. cum ait: Sic viue vt merearis quotidie ac-
cept. cipere, q̄ nō meretur post annū accipe-
 re. Aduertendum tamen est quamuis D. Thomas fuerit in ea sententia, probabili quidem, & quæ minimè contra veritatem nostram faciat, esse tamen multos alios doctissimos viros, qui ita asserant, quamuis aliqui non sentiant argumentum deuotionis, ac reuerentiæ, immo diminutionem potius (dummodo ab his cōtemptus) nō debere hos propterea à frequenti communiōne abstinere: quia insignis & singularis deuotio ac reuerentia, non sunt necessariae ad dignam sumptionem, vt in tertio documento planū fecimus. Vnde B. Bonauentura in rebus
B. Bona- spiritualibus versatissimus & in primis
uent. lib deuotus, de huius sacrosancti mysterij frequentatione loquens, sanè quàm piè ac
2. de pro religiosè nos admonet: Et licet (inquit)
fecture. quandoq; tepidè, tamē confidens de misericordia Dei, fiducialiter accedat. Quia
ligiosor. si se indignum reputat, cogitet q̄ tanto
cap. 87. magis

magis eget & medicum, quod grotum. Non medico, sed ideo quæris tunc cum sanctifico illo. Et subijungenda est doctrina, doque non scientiæ notionis gratiam parare studet post fortè miseret. Vides nos Doctor. dam non esse in ipsa perceptione minus deuotam nos præpropter multum gratiam ab omnipotenti conferunt bis ea non inquit, non potest dici ter Beatus Iacobus quem nos alit, et Eucharistia

magis eget & necesse habet requirere medicum, quanto magis senserit se ægrotum. Non enim est opus valentibus medico, sed malè habentibus. Neque ideo quæris te jungere Christo, ut tu cum sanctifices, sed ut tu sanctificeris ab illo. Et subjungit: Neque propterea præmittenda est facta communio, si quandoque non sentit homo specialem devotionis gratiam, cum se ad illam præparare studet: vel in ipsa perceptione, vel post fortè minus deuotum se sentit, quàm vellet. Vides quanta verborum pietate nos Doctor hic doceat, præmittendam non esse communionem, quamuis in ipsa perceptione, vel post, tepidos & minus deuotos nos sentiamus, cum ad eam nos præparare studemus: Nimirum propter multiplicem virtutum & donorum gratiam, quæ in ipsa perceptione ab omnipotente Deo nobis benignissimè conferuntur. Quod si sæpe à nobis ea non ita perspiciuntur, ac sentiuntur, non propterea minus à DEO tribui dicere possumus. Nam (ut sapienter Beatus Laurentius, Iustinianus scribit) quemadmodum corporalis cibus nos alit, etiamsi non sentiamus: ita Eucharistia, nobis quandoque non sen-

Laurent

Iustin.

rica-

rientibus, gratiæ incremento & multorum munerum copia diuinitus animam reficit atque coroborat. Quare non sequitur illud, quod ab aduersarijs significari videtur, eam videlicet gratiam & dona minus conferri, quod aliqui in Eucharistiæ sumptione illa non sentiunt.

*Vndeci-
ma obje-
ctio.*

Postremò instant: Qui rarò accedunt ad hoc Sacramentum, magna cum deuotione accedunt; qui verò sæpè, frigidè & indeuotè accedunt, ex quadam potius consuetudine, quàm ex deuotione; vt videmus in multis sacerdotibus, qui ex obligatione, aut spe lucri celebrant, ad eò irreuerenter & indeuotè, ac si agerent quoduis aliud opus quantumuis profanum, in suam perniciem, magnamque offensionem populi Christiani. Quare liquidò constat, melius esse rarò ad communionem, quàm frequenter accedere.

Solutio.

Hoc verò quod aduersarij pro firmissimo suæ objectionis fundamento constituunt, nos vt falsum omnino rejiciamus: negamusque eos, qui rarò accedunt, cum magna deuotione accedere; eos verò, qui frequenter communicant, frigidè, & indeuotè communicare: cum contrarium ferè quotidiana experientia verius esse comperiamus. Videmus enim

enim frequenter
lachrymis suspi-
tis indicant eo-
more accedunt
raro vel semel
frigidè & sine
tudine semel
quàm ex vero
Christum Sal-
lus excitare p-
spiritum deo
communicare
sarij in hac ra-
nis suæ robur
nunt, non g-
paulò latius e-
nis oculis int-
firmo argume-
infesto animo
sissimis quib-
pro dignitate
vituperet. Ac
bare, imò ma-
rios Sacerdo-
menti deuot-
tùm spe lucr-
cerdotalis d-
motive si se-
nones, satis

I
 o & multo-
 us animam
 are non se.
 sarijs signi-
 gratiam &
 iqui in Eu-
 sentiunt.
 d accedunt
 a cum de-
 epè, frigèdè
 dam potius
 otione; vt
 us, qui ex
 ebrant, ad-
 c si agerent
 uis profa-
 agnamque
 ni. Quare
 rò ad com-
 r accedere.
 pro firmis
 ento con-
 ino reijci-
 rarò accè-
 s accederet
 municant,
 icare: cum
 experien-
 Videmus
 enim

enim frequenter accedentes, multis cum
 lachrymis suspirijsque accedere, quæ sa-
 tis indicant eos ex fide & in Christum a-
 more accedere: cum è contrario eos, qui
 raro vel semel in anno communicant,
 frigidè & sine gustu magisq; ex consue-
 tudine semel in anno communicandi,
 quàm ex vero cordis affectu & amore in
 Christum Salvatorem nostrum, qui so-
 lus excitare potest in pectoribus nostris
 spiritum deuotionis, & compunctionis,
 communicare videamus. Et quia aduer-
 sarij in hac ratione magnum disputatio-
 nis suæ robur, velut in tutissima arce po-
 nunt, non grauabor argumentum hoc
 paulò latius explicare, vt ipsi (si velint sa-
 nis oculis intueri) perspiciant, quàm in-
 firmo argumento & ratione nitètes, tam
 infesto animo rē à doctissimis & religio-
 sissimis quibusque viris nunquam satis
 pro dignitate laudatam & comprobatā
 vituperet. Ac primò dicimus, nos nō pro-
 bare, imò maximè vituperare mercena-
 rios Sacerdotes, qui nulla tanti sacra-
 menti deuotione ac reuerentia, & tan-
 tum spe lucri celebrant in dedecus Sa-
 cerdotalis dignitatis, in quorum pro-
 motione si seruarentur Ecclesiastici Ca-
 nones, satis esset huic malo prouisum.

Verum

Verùm vehementer horum hominum
 miror pietatem, qui propter Sacerdotis
 vitium tanto studio, damnant rem omni
 laude dignam; & quia aliqui indignè
 accedunt ad hoc sacrosanctum ac vene-
 rabile Sacramentum, ideo frequentem
 illius vsum sine discrimine periculosum
 affirmant; quasi vero non eadem ratio-
 ne contra eos dici posset, illius vsum vel
 semel tantùm in anno improbandum
 esse quia multi peccatorum maculis in-
 quinati, quales sunt concubinarij, for-
 nicatores, vsurarij, vel alijs vitijs obstri-
 cti, ad illud impiè accedunt, ne scilicet
 minus religiosi, minusque Christiani vi-
 deantur, non autem pietate, odioque pec-
 catorum adducti. Sed absit vt rem tam
 vtilem, ac fructuosam ob malè vtentium
 impietatem damnemus. Alioqui nõne
 eodem argumento isti quotidianum v-
 sum panis & vini periculosum proba-
 rent esse, quia multi illis abutuntur, dum
 aut ebrii fiunt, aut se epulis ingurgitant:
 Nonne eadem ratione Theologia, & a-
 lia honestæ disciplinæ malæ essent, quã
 tam multi eas ad suam & aliorum pe-
 stem, perniciemque conuertant? Vitium
 igitur paucorum, quod non ex ipsa re,
 sed ex praua ipsorum voluntate oritur,
 non

non debet in
 bandam san-
 tationem ad
 & religiosos
 deuotione, &
 illam acced
 illis mercen
 ad alios Sa
 quàm secula
 videt quant
 hoc mysteri
 verò dimissi
 uertere ocul
 seculares fo
 accedendo a
 rum deuoti
 gionem saf
 rum facies
 mis hæc ca
 nim alia vt
 duum ac la
 Christi am
 verò cum f
 accipiunt.
 absconditu
 in quo sci
 quod nemo
 ex vita &

non debet in argumentum ad improbandam sanctæ Eucharistiæ frequentationem adduci : præsertim apud pios & religiosos homines, qui magna cum deuotione, & non minori cum fructu ad illam accedunt. Quòd si dimissis paucis illis mercenarijs ac perditis hominibus, ad alios Sacerdotes tam religiosos, quàm seculares respiciamus, quis non videt quanto cum fructu ac deuotione hoc mysterium frequenter celebrent? Si verò dimissis prebyteris, velimus conuertere oculos ad laicos, religiosasq; ac seculares fœminas, quis non eorum, in accedendo ad hoc venerabile Sacramentum deuotionem, pietatem, atque religionem suscipiat? cùm præsertim illorum facies vberrimis perfusa lachrymis hæc eadem sæpe testetur? Quæ enim alia vt quisquam ad opus tam arduum ac laboriosum, nisi religione & Christi amore impelleretur? Quanto verò cum fructu accedant, nõrunt qui accipiunt. Est enim hoc manna illud *Apoc. 2.* absconditum, & calculus candidus, in quo scriptum est nomen nouum, quod nemo scit, nisi qui accipit. Certè ex vita & moribus illorum satis perspi.

non.

spicitur, quantum in eius frequentatione proficiant. Quod si nonnulli ex consuetudine vel hypocrisi magis, quam ex deuotione ad hoc sacrum mysterium frequenter accedunt, & propterea frigidè & indeuotè accedunt, admonere aduersarios volumus à nobis eiusmodi homines nullo pacto probari aut defendi, quos in secundo capite grauissimis testimonijs ducti, extrema damnatione dignos, æternisque supplicijs obnoxios constantissimè iudicauimus. An verò ita deprauato animo aliqui accedant, non facilè esse iudicandum; ne, dum alios iudicamus, nosmetipsos condemnemus. Si vero importunè adhuc obijcias, indignum esse, vt qui hoc dignissimum Sacramentum frequentant, sine reuerentia & deuotione accedant. Nos tibi respondemus, si probati accedunt (de ijs enim in præsentì disputatione loquimur) vtique ex fide, & spe & charitate accedent. Fieri autem non potest, vt qui ijs virtutibus instructi accedunt, non etiam cum deuotione & reuerentia, tanquam illarum fructu, accedant. Quæ est multorum doctorum sententia, & eorum maximè, qui Contemplatiui vocantur; quibus in hoc genere, vt
artis

artis suæ
 summa fide
 Probatio
 Euch
 ra, tu
 Aposto
 & au

IAM vt
 object
 se respo
 ad ipsam v
 strandam
 mæ Eucha
 cipuè sing
 nostri, vt
 lem, vtile
 & ab om
 ris summè
 immo non
 lem ac fr
 ab ea, ex
 esse. Quan
 tiam Dom
 in magna
 accedenti
 augmentu
 comproba
 tergiuersa

artis suæ peritissimis & exercitatissimis,
summa fides adhiberi meritò debet.

*Probationes ad confirmandum frequentem
Eucharistiæ usum, tum ex Sacra scriptura,
tum ex veteri Ecclesia iam inæ ab
Apostolorum temporibus consuetudine,
& auctoritate depromptæ.*

CAPVT IV.

IAM verò, quoniam aduersariorum
objectionibus & argumentis satis esse
responsum videtur; reliquum est, ut
ad ipsam veritatem, quam tuemur illu-
strandam accedamus: hoc est, sanctissi-
mæ Eucharistiæ frequentationem, præ-
cipuè singulis hebdomadibus (quod est
nostri, ut jam diximus, instituti) laudabi-
lem, vtilem, maximeq; fructuosam esse,
& ab omnibus doctis & Catholicis viris
summè probatam & commendatam,
immo non solum vtilem, sed magis vti-
lem ac fructuosam, quam abstinentiam
ab ea, cæteris paribus, sine controuersia
esse. Quam doctrinam spero me per gra-
tiam Domini nostri IESU CHRISTI,
in magnam consolationem frequenter
accidentium ad hanc sacram Synaxim,
augmentumq; deuotionis ipsorum, ita
comprobarum, ut nulla aduersarijs
tergiuersario relinquatur. Idque planis-
simum

TI
requentatio.
nulli ex con-
agis, quam
m mysterium
opterea frigi-
dmonere ad
iusmodi ho-
ri aut defens
e grauissimis
damnatione
ijs obnoxios
s An verò
ni accedant,
ne, dum a.
os condem-
adhuc ob
hoc dignis
carant, sine
edant Nos
ti accedunt
tatione lo-
& charita-
n potest, ut
accedunt,
& reueren-
, accedant.
um senten-
ontempla-
genere, ut
artis

fimum fiet tam testimonijs scriptura-
 rum, quàm Catholicae Ecclesiae consue-
 tudine, ac doctrina; communique ferè
 omnium sanctorum Patrum, tam Græ-
 corum, quàm Latinorum consensu, &
 firmissimis validissimisque rationibus,
 quarum permultæ probant frequentem
 usum, non solum semel in hebdomada,
 verumeriam quotidie communicandi,
 præsertim in hominibus à vulgari com-
 munique vita semotis, & in negotijs se-
 cularibus ac profanis non multum oc-
 cupatis. Fatemur tamen, in introducenda
 in populos fideles frequenti commu-
 nione, rationem vel maximam tempore-
 rum, locorum, & personarum habenda-
 dam, ut sine scandalo, rixa, & contumel-
 iose, & cum quàm maximo potest fru-
 ctu, atque ædificatione introducatur,
 atque recipiatur. Illud etiam affirma-
 mus, in quibusdam regionibus, ubi con-
 suetudo communicandi non viget, usum
 frequentis communionis differre
 satius esse, quàm cum pusillorum offensa
 inducere: tantisper tamen, dum
 & per verbi diuini concionatores, vel
 piorum hominum consuetudinem tam
 præpositi, quàm subditi, bene de veritate
 atque

atque vtili-
 docti, can-
 consolati-
 exemplo
 menti sus-
 tentur. Cu-
 diuina mu-
 aliorum
 tetigerit o-
 disputatio
 solet. Ca-
 frequentia
 vel irriten-
 tatis edoc-
 omnia (n-
 & pruden-
 considera-
 mus.

Nunc
 sita verit-
 Et quoni-
 dignissim-
 sancto m-
 non crit-
 citare, q-
 res ad illu-
 re possun-

atque utilitate eius frequentationes edocti, eandem cum gaudio ac spirituali consolatione recipiant : & alij aliorum exemplo ad salutiferam huius Sacramenti susceptionem ducantur , & inuidentur. Cùm enim populus rudis , & ad diuina munera cognoscenda tardus sit, aliquorum magis exemplo, quorum cor tetigerit dominus, commoueri, quàm disputationibus rationibusque impelli solet. Cauendum etiam est, ne ab ea frequentia abstinere reprehendantur, vel irritentur, sed potius in spiritu lenitatis edoceantur, & informentur. Quæ omnia (ne singula persequamur) pio & prudenti dispensatori cognoscenda, considerata & exequenda relinquitur.

Nunc tempus postulat, vt ad proposita veritatis probationem accedamus, *Probationes*
 Et quoniam in veteri Testamento hoc *ex veteri*
 dignissimum Sacramentum, à Spiritu *testamento.*
 sancto multipliciter est designatum : non erit abs re, aliqua ex multis loca citare, quæ sacri Catholicique Doctores ad illud retulerunt. Ex quibus probare possumus, quàm utilis & fructuosa sit.

Pf. 101. sa sit illius sumptio: vnde Dauid inquit: Percussus sum vt fœnum, & aruit cor meum, quia oblitus sum comedere panem meum, id est, sacram Eucharistiam sumere. Quòd si ex obliuione & abstinentia illius, tam miseri sequuntur effectus: consentaneum erit, vt ex frequenti illius vsu optimi fructus percipiantur.

Idein etiam Dauid alibi ait: Vt ex *Pf. 103.* hilaret faciem in oleo, & panis cor hominis confirmet. Quod etiam sacri Doctores de Eucharistia dictum interpretantur, cuius est hic singularis effectus, ac proinde constat, quàm expediat illam frequenter accipere.

Sapientia quoque clamat: Venite, comedite panem, & bibite vinum, quod miscui vobis. Quis igitur erit a deo inhumanius atque agrestis, vt Sapientia tam liberaliter alioqui nos inuitantis, conuiuium quàm sæpissimè adire recuset: vnde præsertim sic salutarem animæ alimoniam roburque relaturus

Ex 16. Manna etiam (quod perfectissimam *Psal. 77* Sacramenti huius figuram fuisse ex tot sacrae scripturae locis constat) vtilem & fructuosam eiusdem frequentationem nobis esse, quamdiu in hac peregrinatione versamur, ostendit. Quid enim scriptu-

scriptura d
lijs Israel i
quisque s
pto) collig
ctus deside
diebus: in
est Domin
(inquam) c
gnificat: n
simum vic
Eucharisti
batum, su
dum per
vitæ deser
vsque ad v
psum non
liena figur
pria form
debimus:
huius mu
centes ad
tis viribus
Illud et
mur asser
quam plu
ti sacrosan
quoridian
ex tribus
in quibus

scriptura diuina, cum narrat Moysen si-
 lijs Israel imperasse, vt tantum mannae
 quisque singulis diebus (Sabbato exce-
 pto) colligeret, quantum vnus diei vi-
 ctus desideraret? Colligite (inquit) sex
 diebus: in die autem septimo Sabbatum
 est Domini; idcirco non inuenietur. Quid
 (inquam) diuina scriptura hic nobis si-
 gnificat? nisi verum illud manna, sanctis-
 simum videlicet CHRISTI corpus in
 Eucharistia, singulis diebus, praeter sab-
 batum, sumi posse? Hoc est quotidie,
 dum per huius laboriosae ac luctuosae
 vitae desertum peregrinamur a Domino,
 vsque ad verum illud Sabbatum, cum i-
 psam non iam in aenigmate, nec sub a-
 lienae figura, sed facie ad faciem in pro-
 pria forma, sicut est in gloria Patris, vi-
 debimus: Si modo Aegypto relicta, per
 huius mundi desertum integri & inno-
 centes ad veram promissionis terram to-
 tis viribus contendamus.

Illud etiam maximè, quam nos tue-
 mur assertionem, comprobatur, quod
 quam plurimis locis veteris Testamen-
 ti sacrosancta Eucharistia in pane, qui
 quotidianus est cibus, praesignetur: vt
 ex tribus infra citandis locis colligitur,
 in quibus manna illud, praecipua huius

I § sacra-

- sacramenti figura, panis vocatur. Legitur enim Exod. 16. Ecce ego pluam vobis panes de caelo Et paulò post: Dabit vobis Dominus vesperi carnes edere, & manè panes in saturitate. Et in Psalmo 77. Panem Angelorum manducauit homo, cibaria misit eis in abundantia. Et Sap. 16. Sapientiae 16. Pro quibus Angelorum esca nutriuisti populum tuum. & paratum panem de caelo praestitisti eis sine labore. Multis etiam alijs in locis panis figura huius Sacramenti fuisse significatur; vt Esaia 30. Panis frugum terrae erit vberimus & pinguis. Et Leuitici 23. Offeretis sacrificium nouum ex omnibus habitaculis vestris, panes primitiarum duos, de duabus decimis similia. In Gen. 14. dem quoque per panem, quem Melchisedech Sacerdos Dei altissimi, obtulit Domino cum Abraham reuertenti à caede Regem benedixit: atque etiam per panem illum subcineritium, in cuius fortitudine Elias ambulauit quadraginta diebus & quadraginta noctibus, vsque ad montem Dei Oreb: per panes demum propositionis signabatur. Quotum igitur tot in locis sacrosanctam Eucharistiam Panis praesignat? nisi vt quem-

quemadmodum
bus communi
mendus est
sic Eucharistia
veritatem,
paratis, fructuosam
tum figura
maxime quae
Si vero
niamus, &
annem locum
etò quam
huius Sacramenti
Cum enim
mur, & in
sape nobis
vera vita,
sum panis
lo descendit
cauerit. n
panis viu
manduca
ternum.
mea est p
adeò arr
re se nego
vt oblata

quemadmodum sanis & bene valentibus communis hic panis frequenter sumendus est, si vitam suam tueri velint, sic Eucharistiam, illius panis expressam veritatem, omnibus bene affectis riteque paratis, frequenter sumptam, vtilem ac fructuosam esse intelligamus: si figuratum figuræ respondere, cum aptissime maximeque propriè possit, oportet.

Si verò ad nouum Testamentum veniamus, & Dominum nostrum apud Ioannem loquentem attendamus, profectò quàm sit nobis necessarius frequens huius Sacramenti vsus, intelligemus. Cùm enim sæpè per peccatum moriamur, & indigeamus vita, accedendum sæpè nobis est ad hunc panem, qui est vera vita, cùm ipse Dominus dicat. Ego sum panis vitæ. Et: Hic est panis de cœlo descendens, vt si quis ex ipso manducauerit nō moriatur. Et postea. Ego sum panis viuus, qui de cœlo descendi: si quis manducauerit ex hoc pane, viuet in æternum. Et panis quem ego dabo caro mea est pro mundi vita. Quis autem erit adeò arrogans, vt sæpe hoc pane indigere se neget? Quis adeo stultus ac demens, vt oblata sibi vita, velit manere in mor-

*Proba-
tiones
ex nouo
Testa-
mento.*

10. 11. 12.

te? Et vt intelligas eum de huius Sacramenti vsu loqui, subjungit: Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis. Deinde: Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus. Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo. Cùm ergo sapissimè alimento indigemus, & opus sit nobis habere vitam in nobis, & manere in Christo, quod fit per huius sacramenti sumptionem, quis negabit frequentem illius vsum maximè fructuosum nobis esse? Qui verò aiunt Christum Dominum in hoc 6 cap (quia cùm multi ex discipulis non planè docti de mysterijs diuinis, audientes illa verba submurmurassent, atque dixissent; Durus est hic sermo, & quis potest audire? respondit, Spiritus est, qui viuificat: caro non prodest quicquam: Verba, quæ ego loquutus sum vobis, Spiritus & Vita sunt) non de Sacramentali, sed de spiritali sumptione loqui ijs non respondemus, & contra vnà cum Chrysoft. & August. & multis alijs Patribus contendimus Christum hinc loqui de sumptione Sacramentali; & quod dixit, Spiritus est, qui viuificat, caro non prodest quicquã:

Et,

Et Verba
Spiritus &
puli nimis
ligebant
di oportet
carnes,
Quos Ch
cens non c
dicuntur,
tere eos vi
bus panis
Cœna inst
Christi ve
est; non au
Idem q
batur Luc
nus Iesus
suis corpu
cite in me
bus verbis
confecit, &
cõficiendo
poris con
videretur
litate ac d
postea sui
runt, vt i
Dominus
poris sum

Et Verba, quæ ego locutus sum vobis, Spiritus & vita sunt, dixisse, quia discipuli nimis carnaliter ipsius verba intelligebant, credentes eius carnem comedi oportere, sicut edebantur animalium carnes, quæ dentibus conteruntur.

Quos CHRISTVS ab errore liberat, docens non carnaliter debere intelligi, que dicuntur, sed magis spiritualiter: oportere eos videlicet comedere sub speciebus panis, sicut ipse postea in vltima Cœna instituit. Et hoc modo intellectis Christi verbis sumptio Sacramentalis est: non autem carnalis.

Idem quoque ex verbis Christi probatur Lucæ 22. Postquam enim Dominus Iesus confecit, & dedit discipulis suis corpus suum, eisdem dixit: Hoc facite in meam commemorationem: quibus verbis hortatus est eos, vt sicut ipse confecit, & dedit illis, ita & ipsi facerent, cõficiendo ac dando alijs sine aliqua temporis conditione: & quotiescunque illis videretur expedire, pro populorum utilitate ac deuotione. Quod ipsi Apostoli postea suis temporibus diligenter fecerunt, vt inferius ostendemus. Si verò Dominus noster ad frequentem sui corporis sumptionem non est adhortatus,

I 5 quis

NTI
huius Sacra-
Nisi mandu-
is, & biberi-
ebitis vitam
verè est ci-
porus Qui
bibit meum
ego in illo,
to indigea-
re vitam in
quod fit
onem, quis
um maximè
verò aiunt
6 cap (quia
planè docti
& illa verba
ffent; Du-
est audire?
ificat: caro
a, quæ ego
& Vita
ed de spiri-
responde-
ost. & Au-
contendi-
sumptione
piritus est,
t quicquã:
Et,

quis erit ita audax, ut damnet frequenter accedentes ad mensam, ad quam Dominus tam liberaliter inuitat.

Luc. 11.

August.

Cyprian.

Ambros.

Hieron.

Ad hoc etiam facit illud orationis Dominicæ: Panem nostrum quotidianum da nobis hodie, Quod Augustinus ad Probam, Cyprianus, Ambrosius, ac Hieron. multique alij Patres, de sancto Eucharistiæ Sacramento dictum interpretantur. Vocatur autem quotidianus, quia eo quotidie indigemus, cum quotidie Deum offendamus: quem panem docet nos Dominus petere hodie id est, quotidie. Sic enim intelligit D. Ambrosius quando ait: Quotidie si accipis, quotidie tibi hodie est. Vnde planum fit, nos vtiliter & fructuosè posse quotidie sumere, quod Dominus nos docet quotidie petere. Et quod satis commodè de hoc Sacramento Eucharistiæ id dictum intelligi possit, argumento est, quod quem hic Lucas vocat quotidianum, Matthæus supersubstantialē appellat, si ad verba Latina respiciamus: Græcus verò codex apud vtrumque Euangelistam habet τὸν ἐπιπροσῆτον, quod quidem quotidianum, & supersubstantialem significat, Est autem hic maximè animaduertendum apud

Ambros.

lib. 5. de

sacra-

ment.

cap. 6.

Matt. 6.

τὸν ἐπι-

προ-

σῆτον.

quod quidem quotidianum, & supersubstantialem significat, Est autem hic maximè animaduertendum apud

può vtrum
articulum

Græcam sa
hic videtur
dam excell
autè potest
lis & excel
Christus i
est panis v
non morie
vis & natu

Paulus c
ait: Probe
de pane ill
in loco D
sta proba
mus) conf
igitur non
quantum
batus acc

Idem eti
rans insti
Cristum c
tum, suisq
Hoc faci
Que verb
pro frequ
cere doce
nè frequè

puđ vtrumque Euangelistam præponi articulum T O N , qui juxta phrasin Græcam sæpissimè emphasin habet, vt hic videtur: atque ideo panem quendam excellentissimum significare. Quis autè potest alius panis supersubstantialis & excellentissimus peti, nisi ipsemet Christus in Sacramento sumendus qui est panis viuus, quem qui comederit, non morietur in æternum, quæ est illius vis & natura.

Paulus quoque prioris ad Corinth II. *Paulus* ait: Probet autem seipsum homo, & sic 1. ad de pane illo edat, & de calice bibat: Quo *Cor. II.* in loco D. Paulus hortatur omnes, vt facta probatione (de qua jam loquuti sumus) confidenter accedant. Quomodo igitur non fructuosus erit talis accessus quantumuis frequens, dummodo probatus accedas.

Idem etiam Paulus paulò superiùs narrans institutionē huius Sacramenti, ait Christum cùm confecisset hoc Sacramentum, suisq; dedisset discipulis, dixisse illis Hoc facite in meā commemorationem. Quæ verba D. Thom. illud caput enarās, pro frequentatione huius Sacramenti facere docet. Ea vt (inquit) ostendat rationē frequētandi hoc mysteriū, subjungit:

I 6. Hoc

Hoc facite in meam commemoratio-
nem, &c.

*Apostolorum
consuetudine
frequenter
commu-
nicatio pro-
batur.*

Actor 2.

Ex consuetudine etiam nascentis Ec-
clesiæ ab ipsis Apostolis introducta &
seruata, idem probari potest. Fuit enim
tunc consuetudo recepta (quam credi-
mus ex verbis Christi mansisse) frequen-
ter communicandi: vt aperte colligitur
ex Actis Apostolorum, vbi in concione,
quam post acceptum Spiritum sanctum
in die Pentecostes Petrus habuit, legitur:
Qui ergo receperunt sermonem eius, bap-
tizati sunt, & appositæ sunt in illa die
animæ circiter tria millia: Et sequitur:
Erant autem perseverantes in doctrina
Apostolorum, & communicatione, &
fractione Panis, & orationibus. Vnde
jam non potest negari tempore Aposto-
lorum in ipsis primordijs nascentis Ec-
clesiæ, tanquam vtilem & fructiferam,
frequentatam fuisse sacram Commu-
nionem, cum omnes quotquot conuer-
tebantur ad fidem, in communicatione
& fractione Panis perseverarent.

1. Cor. II

Hanc fuisse quoque consuetudinem
primitiue Ecclesiæ satis constare vide-
tur ex prioris Pauli ad Corinth. I. vbi
ait: Conuenientibus vobis in vnum, jam
non est Dominicam cœnâ manducare,
&c.

care, &c.
fuisse in C
niendi ad
illo capit
quòd ad c
quòd non
Conuenie
na profan
ruebant, &
peres, qu
bebant, c
Hoc mod
minicam
ret, Quòd
nam, dig
modo qu
laude, sed
propterea
non laude
in qua n
Sacramen
vt proba
rent mem
commess
qui non l
Hanc e
Ecclesiar
clarat su
edixit hi

care, &c. Vnde apparet consuetudinem fuisse in Corinthia Ecclesia, saepe conueniendi ad cōmunionem. Neq; Paulus in illo capite (ne quis fallatur) Corinthios, quòd ad communionem cōueniant, sed quòd non ritè conueniant, reprehendit. Conueniebant enim veluti ad quotidiana profanaque conuiuia, vbi se vino ob- ruebant, & epulis ingurgitabant, & pau- peres, qui victui quidem necessaria ha- bebant, confundebant. Vnde ipse ait. Hoc modo conuenire, iam non est Do- minicam cœnam manducare: ac si dice- ret, Quòd acceditis, ad Dominicam cœ- nam, digni estis laude: sed quod non eo modo quo debetis, acceditis, iam non laude, sed vituperatione digni estis. Et propterea subiungit. Laudo vos, in hoc non laudo, quia quando Dominus Iesus in qua nocte tradebatur, confecit hoc Sacramentum, tradidit illud discipulis, vt probati & digni accedentes recole- rent memoriam passionis eius, non vt in commensationibus & ebrietatibus eos, qui non habent, confunderent.

Hanc etiam laudabilem consuetudinẽ *Anacle-*
Ecclesiam deinceps receptam seruasse de *tus.*
clarat summus Pontifex Anacletus qui *vt est*
edixit his verbis: Peracta consecratione, *in c. 17. §.*
omnes

*data di-
fin. 2.
de con-
secrat.*

omnes communicent, qui noluerint Ecclesiasticis carere liminibus. Sic enim & Apostoli statuerunt, & sancta Romana tenet Ecclesia. Ex quibus nemo iam Catholicus inficiari poterit hanc fuisse & Apostolorum, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ consuetudinem, immò institutū, atque sancitum certè iam tum ab Anacleto temporibus vsq; ad eius decreti ac edicti abrogationem. Hoc autem nunquam statuissent Apostoli, nec sancta Romana seruasset Ecclesia, nec tanta seueritate beatus Pontifex edixisset, vt singulis diebus sumeretur communio, nisi vtilius & fructuosius esset frequenter, quàm rarò communicare. Quòd si postea refrigescente deuotione fidelium, edictum hoc fuit immutatum: non tollitur, si ex eadem deuotione Christi fideles voluerint sæpe cõmunicare, quin multò melius faciant, quàm si ex timore abstineant: cùm sola causa mutandæ illius consuetudinis, Pontificisque præcepti, diminutio deuotionis, hominum crescente malitia fuerit.

Hieron. Beatus etiam Hieronymus, hanc consuetudinem Romanæ Ecclesiæ suis temporibus fuisse testatur: Scio (inquit) Romanæ hanc esse consuetudinem, vt fideles
sem.

semper C
epistola a
dinem que
di in Rom
obseruari
rassè erian
mus Quar
ctu, osten
quadam
testatur: S
sumus, De
mysterij c
Quod vti
cto regiu
ex frequen
gens nob
Ab iis
nasse, & v
durasse co
quam rec
perpetua
tiquissim
tiosi Ioan
paret. Est
dam scrib
cepimus)
Missæ au
omnes sa
accipiant

semper Christi corpus accipiant, Et in epistola ad Lucianum asserit consuetudinem quotidie Eucharistiam accipiendi in Romanorum Ecclesiis, & Hispaniæ obseruari. Quam consuetudinem durasse etiam per multa tempora credimus. Quanta autem cum utilitate & fructu, ostendit mater Ecclesia, quæ sic in quadam oratione de hoc Sacramento testatur: Sumptis muneribus sacris, quesumus, Domine, ut cum frequentatione mysterij crescat nostræ salutis effectus. Quod utiq; Ecclesia, quæ à Spiritu sancto regitur, nunquam caneret, nisi verè ex frequentatione sacræ Eucharistiæ ingens nobis fructus accresceret.

Ab iis Apostolorum temporibus manasse, & vsque ad hanc nostram ætatem durasse consuetudinem illam censemus, quam receptam summa consensione, & perpetua religione retinet, seruatq; antiquissima ecclesia Æthiopiæ, quæ prætoriosi Ioannis potētissimi Regis imperio pareat. Est enim in ea mos (sicut & quidam scribit, & nos à grauissimis viris accepimus) ut quicumque ad sacrificium Missæ audiendum conueniunt, ad vnum omnes sacram communionem semper accipiant, Quæ res maximum nobis ruborem

Consuetudo Ecclesiæ Æthiopiæ.

borem iniicere, studiumque deuotionis erga hoc Sacramentum adferre deberet, cum nationes ab his locis (ubi semper vera & germana sacrosancti Euangelij integritas viguit) remotissimas, hanc sapissimè communicandi consuetudinem etiam nunc seruare comperiamus. Ac ne quis falsò existimet apud hos populos rarò fieri sacrum, vnde mirum nò sit si præsentes semper in eo communicent, ille idem author, qui cum multis Occidentalis Ecclesiæ sociis oculatus testis fuit, & hæc memoriæ prodidit, refert apud eos hoc esse in more positum, vt quotidie in singulis Ecclesiis, vel cœnobiiis, vna tantum Missa celebretur, ad quam quicumque conueniunt, sacram Synaxim accipiant. Vnde hunc frequenter communicandi vsus antiquissimum esse, & ab ipso Apostolorum tempore vsq; ad nostram ætatem in æthiopiæ Ecclesiæ seruatam fuisse intelligimus: In aliis verò Ecclesiis ad multa tempora durasse ex Anacleti, & Hieronymi supra productis testimoniis, satis nos probasse arbitramur.

His quoq; adde, Ecclesiam nunquam prohibuisse frequentem cõmunionem, immò, ne prohiberetur, statuisse, cum
dixit

dixit: Non
ducare pin
Quod non
pingues ter
mini; mulc
Etat ea dif
pauperes d
hanc sacra
tra iustam
tionem ag

Probation

Et

C

IAM, q
berimc
tione Con
diximus,
ter ad illa
testimoni
dine, & na
torumq;
su ostendi
thoritate
primùm
qui code
comprob
quentem
Fideles h

dixit: Non prohibeat dispensator man- *Do con-*
 ducare pingues terræ in mensa Domini: *secr. di-*
 Quod non debet dispensator prohibere *stin. 2. c.*
 pingues terræ manducare in mensa Do- *non pro-*
 mini; multo minùs illi, ad quos non spe- *hibeat.*
 ctat ea dispensatio, prohibere Christi
 pauperes debent, qui ex deuotione, ad
 hanc sacram mensam accedunt, nisi con-
 tra iustam & sanctam Ecclesiæ prohibi-
 tionem agere de industria velint

Probationes à sanctis Patribus, & Do-
ctoribus Græcis accepta.

C A P V T V.

IAM, quoniam de eximia utilitate v-
 berissimoque fructu qui ex frequenta-
 tione Communions existit, satis multa
 diximus, quamq; laudabile sit frequen-
 ter ad illam accedere, sanctæ Scripturæ
 testimonio, & Apostolorum consuetu-
 dine, & nascentis Ecclesiæ instituto, mul-
 torumq; deinceps populorum consen-
 su ostendimus: Idem confirmabimus au-
 thoritate & doctrina sanctorum Patrū,
 primū Græcorum deinde Latinorum,
 qui eodem ferè studio & confessione
 comprobant, ac maximè laudant, fre-
 quentem huius Synaxis vsum, & ad eum
 Fideles hortantur.

In

B. Igna. In primis igitur Beatus Ignatius Epistola 10. ad Ephes. scribit: Festinate (inquit) ergo frequenter ad Eucharistiam, & gloriam Dei accedere. Quando enim hoc ipsum assidue agitur, expelluntur potestates Sathanæ, qui actus suos conuertit in sagittas ignitas ad peccatum.

*B. Chry-
josto. in
Epistola
Pauli ad
Timoth.
bomi. 5.* Neque verò B. Chrysostomus, hanc rem prætermittit reprehendens eos, qui interuallo temporis longiori constare meritum putant, summamque arbitrantur reuerentiam esse, non sapius cœlestem illam adire mensam, cum tempestiuum accessum sola conscientie integritas faciat. Non grauabor paulò altius illius verba repetere. cū vt doctissimè, ita summa cum pietate de huius Sacramenti frequētatione disputat: ait enim: Hoc nempe est, quod vniuersa perturbat, quia non munditia animi, verum interuallo temporis longiori meritum putas, summamque arbitraris reuerentiam ac religionem esse, si non sapius cœlestem illam adeas mensam. Ignoras quoniam indignè accedere, etiam si semel tantum fiat, te supplicio tradet? dignè verò etiam si sæpe accedas, salutem inde conquires? Non est audaciæ sapius acce-

accedere ad
dignè acce
quisnam in
At nos ade
mus, vt cū
scelera per
exuere: cæt
assidue præ
Christi cor
ligimus mi
stū affixer
nō igitur, c
idcirco del
didit, seme
ergo hoc i
igitur hāc
Tempesti
ditia cōse
plus quo
sterium, c
Vnum qu
tus sancti
stis profe
mus, siue
dominic
rūmeade
consumm
quit) ma
licem bil

accedere ad dominicam mensam, sed indignè accedere, etiam si semel tantum quisquam in toto vitæ tempore accedat. At nos adeò stolidi, adeò insensati sumus, ut cū innumera per totum annum scelera perpetremus, nihil ea curemus exuere: cæterum satis arbitramur si non assidue præsumamus atq; contumeliosè Christi corpus attingere: Neque intelligimus miseri, quòd hi, qui cruci Christi affixerunt, semel tantum id fecerunt, non igitur, quia semel crucifixerunt, minùs idcirco delictum est: & qui Christum prodidit, semel tantum prodidit: nunquid ergo hoc illum supplicio eripuit? Quid igitur hæc rem temporis lege metimur? Tempestiuum accedendi tempus munditia cōscientiæ faciat. Nihil habet amplius quod in Pascha consummatur mysterium, quam quod continuò celebratur: Vnum quippe atq; idem eadem est Spiritus sancti gratia, semper pascha est. Notis profectò, qui estis initiati, id quod dicimus, siue sexta feria, siue Sabbato, siue dominica die, siue in celebritate Martyrum eadem litatur hostia, idem sacrificiū consummatur. Quotiescunq; enim (inquit) maducabitis Panem hunc, & calicem bibetis, mortem Domini annun-

cia-

ciabitur: Nulla obseruatione temporis
Sacrificium circumscribere voluit Hæc
B Chrysoſtomus, ex quibus satis intel-
ligitur, quàm ſalutare, & citra pericu-
lum ſit ad communionem ſæpe accede-
re, dummodo conſcientiæ munditia pro-
batus accedas

Chryſo.

in 1. epi.

Paul. ad

Corinth.

cap. 11.

Hom.

28.

Idem Chryſoſtomus reprehēdens eos,
qui ſolennitates obſeruabant ad hoc Sa-
cramentum ad eundem, magis, vt alio-
rum morem ſeruarent, quàm quòd inte-
gra conſcientia eſſent, affirmat ſemper
eſſe ſolennitatem & tempus accedendi, ſi
adſit animæ puritas. Neq; debere com-
punctum & præparatum à communione
impediri, eò quod non ſit ſolennitas,
Eius verba hæc ſunt. Probet autem ſei-
pſum homo. Non quemadmodum nūc
facimus, temporis gratia accedētes ma-
gis quàm animi ſtudio: neq; vt præpara-
ti ad vitia noſtra expurgenda compun-
ctionis pleni accedimus, ſed vt in ſolen-
nitatibus ſimus, quando omnes adſunt,
conſideramus. Sed non ita Paulus præ-
cepit, ſed vnum tempus nouit & con-
ueniendi, & communionem ſumendi i-
pſam conſcientiæ puritatem. Et ita pu-
rum illud attingere ſacrificium, non pi-
grè diſponi, & miſerè cogi propter ſo-
lem-

*Sic in
Græco
legitur.*

lemnitatem
punctum &
quòd non
nim bonor
tio, animæ
habueris, ſ
lennitatem
rius ad oft
brare, & cor
mæ puritas
Idem Ch
Philogonic
inquit, mu
vecordiam
ptum, vt c
lis, nullam
ant, ſed in
temerè ad
ligentes, q
eſt feſtum
pura, vita
admodum
conſcius,
accedere:
neq; penit
tū eſt. Nec
liberat no
rimus: qu
nem, quo

lemnitatem accedere. Neq; rursus con-
punctum & præparatum & impediti, eo
quod non sit solennitas. Solennitas e-
nim bonorum operum est demonstra-
tio, animæ puritas, vitæ certitudo, quæ si
habueris, semper celebrare poteris so-
lennitatem, semper accedere. Quid cla-
rius ad ostendendum semper nos cele-
brare, & communicare posse, si adsit ani-
mæ puritas?

Idem Chrysostr. in Oratione de B. *Chryso.*
Philogonio idem asserit: Nunc autem,
inquit, multi Christianorum in tantam
vecordiam, tantumque venere contem-
ptum, ut cum innumeris scateant ma-
lis, nullam tamen vitæ suæ curam habe-
ant, sed in diebus festis negligenter ac
temerè ad mensam accedant, non intel-
ligentes, quod cõmunionis tempus, non
est festum nec celebritas, sed conscientia
pura, vitæque à peccatis repurgata. Quem-
admodum enim qui sibi nullius mali est
consciens, hunc oportet singulis diebus
accedere: sic qui peccatis occupatus est
neq; penitet, ei nec in festis accedere ru-
tū est. Nec enim semel in anno accedere
liberat nos à peccatis si indignè accesser-
imus: quin hoc ipsum auget damnatio-
nem, quod cum semel tantū accedamus
ne

ne tum quidem purè accedimus. Vides igitur ex sententia huius doctissimi Patris, licere tibi quotidie ad Eucharistiam accedere, si tamen munda conscientia accedas.

*Theo-
phylact.*

Theophylactus, siue magis sit Athanasius in illud Pauli prioris ad Corinth. II. Probet autem seipsum homo, sic scribit: Neminem tibi iudicem proposuerim, præter teipsum. Tu itaque conscientia exanimata discussaque, ad ito ea mysteria, non festis, non profestisq; diebus, sed quouis tempore, cum purum te & dignum compereris Quid clarius pro nostra sententia dici poterat?

*Probationes à sanctis Patribus, Latinis, tam
veteribus Doctoribus, quàm recen-
tioribus Scholasticis sumpt.e.*

CAPVT VI.

*Cypria.
in oratio-
nem Do-
min.
Serm. 6.*

VT verò ad Latinos iam veniamus, B Cyprianus in primis ait: Hunc autem panem dari nobis quotidie postulam, ne qui in Christo sumus, & Eucharistiam quotidie ad cibum salutis accipimus, intercedente aliquo grauiori delicto, dum abstenti, & non communicantes à coelesti Pane prohibemur, à Christi-
sticos.

Cfti corpore se-
monente, Eg-
lo descendi
vivet in aete-
æternum viu-
ne, Vt ma-
corpus eius
iure commu-
rimendum e-
abstentus se-
procul rema-
ipso & dicer-
hominis, &
habebitis vi-
nostram, id-
quotidie pe-
manemus &
& corpore
bis, vt vides
dat nobis f-
ptionem,
ex quotidi-
tumq; peri-
fit. Et in se-
Doctor mi-
huius Sac-
dignus pro-
verè Chri-
per præ m-

si corpore sepatemur, dicente ipso & monente, Ego sum panis vitæ, qui de celo descendi: si quis ederit de hoc pane, vivet in æternum. Quando ergo dicit in æternum vivere, si quis ederit de hoc pane, Vt manifestum est eos vivere, si qui corpus eius attingunt, & Eucharistiam iure communionis accipiunt, ita contrarium est, & orandum, ne dum quis abstinens separatur à CHRISTI corpore, procul remaneat à salute, comminante ipso & dicente. Nisi ederitis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis, & ideo panem nostrum, id est, CHRISTUM, dari nobis quotidie petimus, ut qui in CHRISTO manemus & vivimus, à sanctificatione & corpore eius non recedamus. His verbis, ut vides, Divus Cyprianus commendat nobis frequentem Eucharistiæ summptionem, ostenditq; quantum commodi ex quotidiano eius usu nascatur, quantumq; periculi ex abstinentia timendum sit. Et in sermone de cæna Domini, idem Doctor mirificè atq; divinitus de digna huius Sacramenti summptione loquitur: dignus profectò sermo, qui ab omnibus verè Christiani nominis studiosis semper præ manibus habeatur.

Bea.

FI
mus. Vides
ctissimi Pa.
ucharistiam
conscientia

is sit Atha-
ad Corinth.
mo, sic scri-
a proposue-
que consci-
e, adito ea
festisq; die-
m purum te
clarius pro
e?

Latinis, tam
m recen-
pt.e.

veniamus,
ait: Hunc
otidie postu
, & Eucha-
utis accipi-
auiori deli-
munican-
ur, à Chri-
sticol.

Hilari^o Beatus Hilarius quoque ait: Si non
distinct. sunt tanta peccata, vt excommunicetur
2. de cō. quis, non se debēt à medicina corporis
sec. c. de & sanguinis Domini separare: vnde ti-
si non mendum est, ne diu abstractus à corpo-
sunt tan re Christi, alienus remaneat à salute: qui
ta. peccare quieuerit, communicare non
 desinat.

Præterea D. Ambr lib. 5. de sacra. c. 4.
 in orationem Dominicam ita ait: Si
 quotidianus est Panis, cur post annum
 illum sumis, quemadmodum Græci in
 Oriente facere consueuerunt? Accipe
 quotidie, quod quotidie tibi profit: sic
 viue, vt merearis quotidie accipere Qui
 non meretur quotidie accipere, nō me-
 retur post annum accipere. Et paulò
 post: Qui vulnus habet, medicinam re-
 quirir: vulnus est, quia sub peccato su-
 mus: medicina est, cœleste ac venerabi-
 le Sacramentum. Panem nostrum quo-
 tidianum, da nobis hodie: quotidie si
 accipis, quotidie tibi hodie est. Quæ
 verba, imò integer sermo, est apud Au-
 gustinum de verbis Domini, Serm. 28.
 vt cuique videre licet.

Ambros. Iam Ambros. lib. 4. de Sacrament. ca.
habe- c. ait: Si quotiescunque effunditur san-
tur. guis Christi, in remissionem peccato-
 rum

rum effu-
 cipere, v-
 semper
 dicina

Et ali-
 quod a-
 & innō-
 sed grau-
 mus, sa-
 facit ma-
 ob nesci-
 arcent C-
 & digno-
 rij vsu.

D. qu-
 ita scrib-
 cipiēda
 Hispani
 pfit quic-
 & carpi-
 thoribu-
 uiter ad
 Ecclesia
 offician-
 bus trad-
 dinem, a-
 ti. A quo
 absq; co-
 conscien-

rum effunditur, debeo illum semper accipere, ut mihi peccata dimittantur: qui semper pecco, semper debeo habere medicinam

Et alibi idem Ambr. Graue est (inquit) quod ad mensam tuam mundo corde, & innocentibus manibus non venimus: sed grauius est, si quia peccata metuimus, sacrificium non reddimus. Et hoc facit maximè contra aduersarios, qui, ob nescio quem timorem irreuerentiæ, arcent Christi fideles, alioqui probatos & dignos, à frequenti huius sacri mysterij vsu.

D. quoque Hieronymus ad Lucianum ita scribit: De Eucharistia quotidie accipienda, quod Romanorum Ecclesiæ & Hispaniæ obseruare perhibentur, scripsit quidem Hippolytus vir disertissimus & carptim diuersi scriptores ex variis authoribus edidère: sed ego illud te breuiter admonendum puto, traditiones Ecclesiasticas, præsertim quæ fidei non officiant, ita obseruandas, ut à maioribus traditæ sunt, nec aliorum consuetudinem, aliorum contrario more subuertat. Atque utinam possimus Eucharistiam absq; condemnatione nostri, & pungente conscientia semper accipere, & Psalmi-

K

stam

*In cap.**Si quo-**tiescunt**que de**consec.**dist. 8.**Hier. ad**Lucia-**num.*

stam audire dicentem: Gustate, & videte
quàm suavis est Dominus. Ex quibus
constat, temporibus B. Hieronymi fre-
quentem communionis vsum non solùm
Romæ, sed (vt superius diximus) in Hi-
spania quoq; inualuisse: deq; quodidia-
na communionem non solùm Hippoly-
tum, sed alios quoque scriptores, libros,
edidisse asserit. Vbi etiam videre est, quã
religiosè cupiat, vt omnes sine conde-
matione nostri possimus semper Eu-
charistiam accipere, quod quidem fa-
ciet, qui probata conscientia dignè ad
communionem accedet.

Hieron.

Idem quoque Hieronymus Epistola
ad Galat 4. ait: Itaque sicut nobis licet
vel ieiunare semper, vel semper orare, &
diem Dominicam accepto Domini cor-
pore indefinenter celebrare gaudenti-
bus, non ita est fas ludæis immolare Ag-
nũ: Ex quibus B. Hieronymi verbis con-
stat, licere nobis dominicam diem ac-
cepta sacra communionem continenter
celebrare, quod tamen aduersarij negat.

Hieron.

Idem Hieron. in regula ad Eustochiũ
c. 9. consilium dat Monialibus, vt bis
vel sæpius in mense confiteantur, atque
communicent. Confiteantur, inquit,
singulæ singulis mensibus bis, aut plu-

rius

ries cri-
nionem l-
gnatur
intren-
bis sati-
sentent-
minicis
fructuo-
dem id
dixit n-
die con-
contra
prehen-
spondit
author
Beat
ait Iter
licet C
quodid-
mortal
Et in
Innoce
ra & si
tifera a
tendite
bita no
dimitti
de: pan

ries crimina occulta, & sacra commu-
nionē Dominici corporis munita, pu-
gnaturā viriliter dæmonum castra sub-
intrent. Ex supra positis Hieronymi ver-
bis satis planum fit, fuisse illum in ea
sententia, vt communicare singulis Do-
minicis, vel bis in mense, sanctam ac
fructuosum esse iudicaret: quandoqui-
dem id & probat, & suadet, nec vnquam
dixit nefas vel periculosum esse quoti-
die communicare, etiam si in Apologia
contra Iovinianum dicat, se id nec re-
prehendere, nec probare. Ad quos re-
spondimus, vbi de Augustini vel Alcuini
authoritate agebatur.

Beatus quoque Augustinus, alibi sic *Sap. c. 32*
ait Iteratur autē quotidie hæc oblatio, *Obiec. 4.*
licet CHRISTVS semel sit passus, quia *August.*
quotidie peccamus peccatis, sine quibus *Vi est in*
mortalis infirmitas viuere non potest. *c. virū.*

Et in tractatu Euangelij Ioan. 26. ait: *sub figu-*
Innocentiam ad altare reportare: pecca- *ra dist.*
ra & si sint quotidiana, vel non sint mor- *2. de cō-*
tiferā antequam accedatis ad altare, at- *secr. Au-*
tendite quid dicatis: dimitte nobis de- *gust.*
bita nostra, sicut & nos dimittimus, &c.
dimittis? dimittetur tibi: securus acce-
de: panis est, non venenum.

K 2 . Idem

*August.
Epistol.
1.8. ad
Janua.
rium.*

Idem quoque Augustinus, respondens ad quorundam contentionem, quum alij negarent quotidie accipiendam esse Eucharistiam, alij verò quotidie accipiendam affirmarent, si inquit, Rectius inter eos fortassis dirimit litem, qui monet, ut præcipue in Christi pace permaneant: faciat autem vnusquisq; quod secundum fidem suam piè credit esse faciendū. Quòd Augustinus monet, ut in Christi pace permaneant, & in frequentatione Eucharistiæ etiam quotidiana faciat vnusquisque quod secundum fidem suam piè credit esse faciendum. Qui sunt isti adeo seueri, qui eos audent reprehendere, quos vir sanctus monet, ut secundum fidem suam faciant? In his locis D. Augustinus vel suadet, vel permittit quotidianam Eucharistiæ sumptionem, nec vllibi reprehendit: cum nos nihil aliud in assertionem nostram statuamus, nisi hoc, Communicare singulis hebdomadibus, laudabilius multo ac fructuosius esse, quam abstinere.

Sententia etiam istius Augustini (vt à multis asseritur) de verbis Domini Ser. 28. satis aperta est pro frequentatione communionis: quam tamen nos hic adducimus, quia totus ille sermo videtur

tur ipsi
men totu
mentis ca
beatur.

Quam
iam Aug
bus cap. 5
vt quida
cum ait:
cipere E
hendo:
bus com
tor, si ta
di sit: E
confessio
rectione
nitet, a
Domini
vsque ad
quam p
tur om
charisti
diana su
nimium
qui rep
audet.

B. et
ait: P
nobis h

tur ipsi Augustino attributus, cum tamen totus apud Ambro lib. 5. de Sacramento cap. 4. ut superius diximus, habeatur.

Quam quoque assertionem idem etiam August. de Ecclesiasticis dogmatibus cap. 53. (siue liber ille fuerit Alcuini, ut quidam docti viri affirmant) probat cum ait: Quotidie communionem percipere Eucharistiæ, nec laudo nec reprehendo: omnibus tamen dominicis diebus communicandum suadeo, & hortor, si tamen mens sine affectu peccandi sit: Et paulò post rursus hortatur, ut confessio religionis studio per vitæ correctionem, & contraria pro his quæ peccant, agat, & Eucharistiam omnibus Dominicis diebus supplex & submissus usque ad mortem percipiat. Vides iam quam piè suadeat hic author, & hortetur omnes, ut singulis Dominicis Eucharistiam accipiant. Quòd si de quotidiana sumptione loqui velimus, certè nimium morosus es, nec dicam impius, qui reprehendis, quos Augustinus non audeat.

B. etiam Gregorius idem innuit, dum *Gregor.*
ait: Prouidens enim Dominus dedit *ut est in*
nobis hoc Sacramentum salutis, ut quia *ca. quid*

K 3

nes

fit san- nos quotidie peccamus, & ille iam mori
guis di- non potest, per illud Sacramentum pec-
stinct. 2. catorum remissionem consequamur,
de con- Quotidie enim ille comeditur & bibitur
secra. in veritate, sed integer, & viuus, atque
 immaculatus manet.

Gregor. Et Gregorius septimus lib. I Registri,
 Epist. 31 ad Matillem sic ait: Inter cetera
 quæ contra principem mundi arma Deo
 fauente contuli, quod potissimum est,
 vt corpus Dominicum frequenter acci-
 peres, iudicavi, vt certè fiducia Matris
 Domini te omnino committeres, præ-
 cepti. Qui liber quauis non sit excusus,
 dignus est tamen qui legatur, tum pro-
 pter doctrinæ excellentiam, tum pro-
 pter viri sanctitatem.

Bernard. Beatus enim Bernardus sic ait: Qui
 vulnus habet, medicinam querit: vulnus
 habemus, dum sub peccato sumus: me-
 dicina est Sacramentum, quotidie acci-
 pe, quotidie curaberis. Vides quod con-
 silium det prudentissimus medicus ani-
 marum nostrarum Bernardus?

Et in sermone de cœna Domini ait:
 Quid facis, homo ingratus? adora deuotius,
 & recolle frequentius in sacramen-
 to altaris salutem mundi pro te passam,
 vitam

vitam pr
 infirmata
 ci sponsi,
 bates, &
 ri, gustau
 ri quod n
 altaris f
 tempore
 sua, id e
 lius, vtp
 contrect
 audituri

Beat.
 Pontifex
 nimirum
 feratur
 Aduerte
 raro ad
 dere.

Et B
 Patrum
 vt si fier
 munica
 cramen
 etiam v
 prius c
 nionen

Qui
 cur, q

vitam pro te mortuam, fortitudinem infirmatam. Et in eodem sermon. Amici sponsi, id est, boni Episcopi, boni Abbates, & ceteri timorati ac religiosi viri, gustauerunt, & plenissimè sunt experti quod nos diximus, ideoq; ad mensam altaris frequentius accedunt, omni tempore candida facientes vestimenta sua, id est, corpora, prout possunt melius, utpote Deum suum manu & ore contrectaturi, & colloquentem sibiipsis audituri.

Beat. quoque Innocentius summus *Innoc.* Pontifex admonet, cauendum esse ne si nimirum huius Sacramenti sumptio differatur in mortis periculum incurratur. Aduerte igitur quam periculosum sit raro ad tantum Sacramentum accedere.

Et B. Apollonius (ut legitur in vitis *Apoll.* Patrum, in eius vita) admonet idem, ut si fieri posset, Monachi quotidie communicarent, ne si quis abhorreret à Sacramento, alienaretur à Deo. Curabat etiam ut fratres, qui cum ipso erant, non prius cibum sumerent, quam communionem dominicam percepissent.

Quibus autem incommodis afficiatur, qui à celebratione huius sanctif-

Incom- simi Sacramenti abstinere, cum laudabi-
moda cō- liter, & sine peccato posset accedere, pul-
municā- cherrimè exprimit doctissimus & véné-
tium. rabilis Beda, in quodam tractatu sic scri-
Beda. bens: Sacerdos non legitimè impeditus
 celebrare omittens, quantum in eo est,
 priuat sanctam Trinitatem laude & glo-
 ria, Angelos lætitia, peccatores venia,
 iustos subsidio & gratia, in purgatorio
 existentes refrigerio, Ecclesiam spiritua-
 li Christi beneficio, & seipsum medicina
 & remedio. Quorum postremis priuan-
 tur etiam hi, qui cum dignè possint, no-
 lunt tamen accedere.

Schola- Si vellem sententias Scholasticorum
sticorū & grauissimorum Doctorum adducere,
docto- ostenderem neminem esse (quod ego
rum te- viderim) qui simpliciter loquendo, fre-
stimo- quentationem sacræ Eucharistiæ, non
nia. solùm per singulas hebdomadas, verùm
 etiam quotidianam, dummodo, quis
 probatus accedat, non magnopere
 prober.

Thomas Vt autem breuitati consulam, pau-
 cos es multis, grauiores tamen, in testi-
 monium nostræ assertionis adducam,
 & in primis D. Thomam, qui in 3. par-
 te. quæstion 80. articul. 10. docet, Sacra-
 mentum tam ex parte sua, quam ex
 parte

parte sua
 esse quot
 inueniat.
 ad tertia
 loquend
 stinere. B
 Qui eni
 &c post
 Quia tar
 se loquer
 tur, qu
 quam qu
 In ead
 dem affe
 nem.

B. Bo
 Si quis se
 le esset h
 mundum
 deret cit
 tione, a
 libus p
 omni di
 modum
 instituta
 diversa.

Et in
 rum lib
 lubre ef

parte sumentis consideratum, laudabile esse quotidie sumere, si quis se paratum inueniat. Et in 4. dist. 12. in responsione ad tertiam, & ultimam dicit, simpliciter loquendo melius esse sumere, quam abstinere. Et in illud prioris ad Corinth. II. Qui enim manducat, & bibit indignè, &c. post longam disputationem, sic ait: Quia tamen amor præfertur timori, per se loquendo, commodabilius esse videtur, quòd aliquis frequentius sumat, quam quòd tardius.

In eadem sententia est Richardus, eadem afferens cum D. Thoma responsionem.

B. Bonaventura in 4. distinct. 1. ait: *Bona-*
Si quis semper esset paratus, semper uti- *uentu-*
le esset hoc Sacramentum accipere, ut *ra.*
mundum receptaculum habens, comederet cibum hunc cum honore, deuotione, ac fructu multiplici. Hinc fidelibus primitiue Ecclesie competebat omni die accipere, utpote Sanctis. Postmodum verò charitate refrigescente, instituta sunt tempora communicandi diuersa.

Et in tractatu de profectu Religiosorum libr. 2. capit. penult. ita scribit. Salubre est tamen & utile, quod homo

K 5 sape

sape se ad illius medicamenti susceptio-
nem præparet, & quanto deuotius valet,
illud percipere studeat, & post perceptio-
nem in studio se conseruet. Et paulò
post: Et licet quandoque trepidè, tamen
confidens de misericordia Dei fiducia-
liter accedat. Quòd si se indignum re-
putat, cogitet quod tanto magis eget, &
necesse habet requirere medicum, quàn-
tò magis senserit se ægrotum. Non enim
est opus valentibus medico, sed male ha-
bentibus. Nec ideo quæris te iungere
Christo, vt tu eum sanctifices, sed vt tu
sanctificeris ab illo. Nec propterea præ-
termittenda est sacra cõmunio, si quan-
doque non sentit homo specialem deu-
otionis gratiam, cùm se ad illam præ-
parare studet, vel est in ipsa perceptio-
ne, vel post fortè minus deuotum se sen-
tiat, quam vellet. Vides, vt vir religiosis-
simus, & nostram assertionem confirmet,
& sanctissimæ Eucharistiæ frequenta-
tionem comprobet.

*Bonaue-
tura.*

Beatus quoque Dionisius Carthusia-
nus in 4. distinct. 12. dicit, cæteris pari-
bus multò melius esse ex charitate & ze-
lo boni communis accedere, quàm ex
humilitate & timore cessare, præsertim
cum

cùm Sac-
rum totiu-
tix, medi-
huiusmodi
quem de
composu-
conscribi-
Ioan. e
ficat ait:
sanctissim-
ex amore
diæ Dei s-
re, vel sc-
mento q-
tum face-
lo, qui n-
timo imp-
iungit: S-
uerentia
num se
accedit.

Adria-
ruditus,
stix scrib-
viribus f-
sumere h-
nere: idq-
Duran-
rit, doce-

cum Sacramentum istud sit Sacramen-
tum totius charitatis, liberalitatis & gra-
tiæ, medicinaque animæ: & multa alia
huiusmodi subiungit. Et in tractatu,
quem de communionis frequentatione
composuit, multa de assiduo illius usu
conscribit.

Ioan. etiam Gerson tract. 9. in Magni *Gerson.*
ficat ait: Consideratis effectibus huius
sanctissimi Sacramenti, laudabilius esse
ex amore eius, & confidentia misericor-
diæ Dei sæpius accedere, quàm ex timo-
re, vel scrupulis se diu ab eodem Sacra-
mento quodammodo excommunicatum
facere: neque se exponere pericu-
lo, qui non habet certitudinem de legi-
timo impedimento. Et post pauca sub-
iungit: Sed stultus illius timor est & re-
uerentia minus prudens, qui ad Domi-
num se vocantem & inuitantem non
accedit.

Adrianus summus Pontifex, & vir e- *Adria-*
ruditus, in 4. de Sacramento Eucharis- *nus.*
tiæ scribit: Adhibita præparatione pro
viribus fragilitatis humanæ satius esse
sumere hoc Sacramentum, quàm absti-
nere: idque efficaciter probat.

Durandus in 4. distinct. 12. idem asse- *Duran-*
rit, docens laudabilius esse accipere Eu- *dis.*
cha.

charistiam, quàm abstinere, tam ex genere facti, quàm ex parte effectus: & etiam ex habitibus inclinantibus ad accipiendum & abstinendum: quod ipse planè ostendit. Innumerabiles alios, eosq; grauissimos Doctores idem asserentes, breuitatis studio prætereo. In eadem namque, vel simili sententia omnes ferè Summistæ, aliiq; Scholastici maxima confessione conveniunt.

Rationes tum à causa, tum ab effectu, tum etiam ab experientia ductæ.

CAPVT VII.

ET si satis esse deberent testimonia superiùs adducta ad intuendam veritatem, satis alioqui per se perspicuam: nihilominus eandem sententiam firmissimis rationibus probare nitemur, vt nullus aduersariis tergiuersandi locus relinquatur: nisi malint opinionem semel cõceptam pertinacius tenere, quàm cognitæ perspectæque iam veritati cedere.

Ratio prima. Sit igitur hæc prima ratio: Hoc Sacramentum est spiritualis cibus animæ: vt est apud Ioa. 16. Nisi manducaueritis carnem filij hominis, non habebitis vitam in vobis. Et postea: Caro mea verè est

est cibus
indiget f
humidum
interitus
vitæ spi
ius Sac
ex concu
cupation
deuotio
Deum: p
tum fre
fieret, r
alienare
reretur.
uendum
ti sum p
lum inc
frequen
vulio
abstiner
Secu
cramen
mas in
mo ma
& deuo
huius S
mation
amoris
freque

est cibus: Sicut igitur corpus nostrum indiget frequenti cibo, ut instauretur humidum radicale; alioquin sequeretur interitus: ita etiam ad conseruationem vitæ spiritualis indigemus frequenti huius Sacramenti sumptione. Cum enim ex concupiscentia nobis innata, & occupatione in exterioribus fieret iactura deuotionis, per quam homo rediret ad Deum: profectò, nisi per hoc Sacramentum frequenter sumptum instauratione fieret, timendum esset, ne anima profus alienaretur a Deo, & spiritaliter moreretur. Vnde monet Innocentius cauendum esse, ne, si nimis huius Sacramenti sumptio differatur, in montis periculum incuratur. Ex quibus satis apparet, frequentem Eucharistiæ sumptionem ualidiorē, & magis fructuosam, quam abstinentiam ab ea esse.

Secunda. Hoc Sacramentum est Sa-
 cramentum unitatis, ut inquit D. Tho-
 mas in Ioan. quia uidelicet per istud ho-
 mo maximè unitur Deo per amorem
 & deuotionem: Et in 4. dicit. Virtute
 huius Sacramenti quandam transfor-
 mationem hominis ad Christum per
 amoris unionem fieri. Quantò igitur
 frequentius sumitur, tanto magis homo
 Deo

Secun-
 da ra-
 tio.

Deo vnitur.

*Tertia
ratio.*

Tertia. Ille actus est perfectior & laudabilior, qui à perfectiori & nobiliori virtute manat. Charitas autem multò est perfectior & nobilior, quàm timor; Cùm ergo frequens ad Eucharistiam accessus ex charitate & amore Christi, abstinètia verò ex timore proficiscatur; sequitur, laudabilius & perfectius esse accedere, quàm abstinere.

*Quarta
ratio.*

Quarta. Huius Sacramenti vsus ex pluribus & nobilioribus virtutibus nascitur, ex religione, & Christi amore; ex gratitudine, qua ei obnoxij ob immensa beneficia per ipsius passionem nobis collata reddimur; ex confidentia bonitatis eius, & deuotione. Nec humilitas, & reuerentia in tanti Sacramenti sumptione desiderantur, dum Christi excellentiam & summam bonitatem in eo intuemur atque perspicimus, nostramque dignitatem & indigentiam consideramus atque cognoscimus. Qui verò abstinet, etiam si ex humilitate & reuerentia Sacramenti abstineat, non tamen amore, quæ nobilissima virtus est, nec suauiissima confidentia in Christo mouetur; quam ipse Dominus tanto studio nobis sapissimè commendauit, cùm
para-

paralytic
tuntur t
Confidit
ego vici
verum id

Quin
sto nobi
sumendu
Hoc fac
nem: Erg
liter pos
moriã
Christi
precipu
deri pot

Sicut
nulla re
minica
nulla no
honore
Sacram
sionis m
re magi
gratos
in vsu
retribu
tribuit

Sext
bono

paralytico diceret; Confide, fili, remittuntur tibi peccata tua. Et discipulis; Confidite, quia ego sum. Et Confidite, ego vici mundum. Quibus planum fit, verum id esse, quod nos affirmamus. *Matt. 9. Marc. 6. Ioan. 16*

Quinta. Hoc Sacramentum à Christi sumendum proponitur ijs verbis: Hoc facite in meam commemorationem: Ergo qui accedere, quum laudebiter possit recusat, negligens sic ad memoriam reducere beneficium Passionis Christi, quæ in usu huius Sacramenti præcipuè celebratur, certè ingratus videri potest. *Quinta ratio.*

Sicut enim de Doctorum sententia in nulla re magis, quàm in celebratione Dominicæ Passionis DEVS honoratur: ita nulla nos ratione maiorè possumus Deo honorè habere, quàm per dignam huius Sacramenti sumptionem, in qua eius Passionis memoria celebratur; neq; in alia re magis Dei beneficia recognoscere & gratos nos ipsi præstare possumus, quàm in usu illi. Vnde in Psalmis dicitur: Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi? Calicem salutaris accipiam. *Psal. 111.*

Sexta. Bonum ex se, excellentius est bono per accidens; Sed sumptio huius Sacra-

Sacra-

Sacramenti est bona ex se : abstinentia autem non est bona, nisi per accidens: quia solum ex communicatione abstinentis, quatenus metus est, ne minus ritè sumatur. Igitur excellentius est, &c.

Septima ratio,

Septima. Laus etiam frequentationis Eucharistiæ optimè sumitur ex multiplici effectu, quem mirabiliter eius sumptio agit: Tollit enim peccatum mortale præteritum, existens, & futurum. Non quòd existens in peccato mortali, cuius sibi est conscius, illius remissionem consequatur; Sed tò dicitur tollere peccatù præteritum, quod reliquias culpæ, & dispositiones ad peccata tollit, ut pronitatem ad recidendum, & habitus virtuosos ex peccatis relictos. Tollit etiam peccatum existens, illud scilicet, cuius oblitus sumus, vel non habemus conscientiam & affectum: & peccatù quoq; displicens per attritionem. Cùm enim parvus dolor, qui à Scholasticis attritio dicitur, satis non sit ad remissionem mortalis, hoc Sacramentum cum attritione causa potens efficitur, ut sentit D. Thomas, alijq; Doctores, Tollit quoq; mortale futurù, quatenus robur ad declinanda deinceps mortali tribuit. Et quòd hos effectus producat, præter consensum Doctorum, qui hoc

Thomas

hoc asserunt
Dominica
mus Pane
petimus di
ne induca
remur à m
sumptioni
quorum n
Octava
delenda ve
tentiarum
tem: Si qu
sti, in remi
tur debeo
pecco deb
Et in lib.
hunc cibu
dianam in
autem inf
B. quoque
hæc oblat
fus, quia
quibus n
potest: h
etiam de
Venialia
nentia au
Non
ti pœna

hoc asserunt; videtur etiam ex oratione Dominica colligi, vbi postquam petiimus Panem illum super substantialem, petimus dimitti nobis debita nostra, & ne inducamur in tentationem, sed liberemur à malo: tanquam effectus dignæ sumptionis sanctissimæ Eucharistiæ, quorum nullum ipsius abstinentia parit.

Octava. Valet etiam Eucharistia ad delenda venialia, vt inquit Magister sententiarum, Ambrosium adducens dicens: Si quoties effunditur sanguis Christi, in remissionem peccatorum effunditur, debeo semper accipere: qui semper pecco debeo semper habere medicinam. Et in lib. de Sacramentis, affirmantem, hunc cibum quotidianum contra quotidianam infirmitatem sumit quotidianæ autem infirmitates peccata sunt venialia. B. quoque August. ait: Iteratur quotidie hæc oblatio, licet Christus sit semel passus, quia quotidie peccam? peccatis, sine quibus mortalis infirmitas viuere non potest: hæc autem sunt venialia. Innoc. etiam de hoc sacramento loquens ait: Venialia delet, & caret mortalia. Abstinentia autem nihil horum agit.

Nona. In sumptione huius Sacramē. ti pœna peccatis debita remittitur, vel

Octava ratio. Magister sententiarum in 4. dist. 12. Ambros.

August.

Innoc.

Nona ratio. tota

I
abstinentia
er accidens:
tione absti-
ne minus ri-
us est, &c.
uentationis
ur ex multi-
ere eius sum-
tum mortu-
urum. Non
rtali, cuius
onem con-
ere peccatū
ulpæ, & dif-
vt pronita-
us virtuosos
riam pecca-
cuius obli-
nscientiam
& displicens
paruus do-
o dicitur, sa-
rtalis, hoc
e causa po-
omas, alijq;
ale futurū,
da deinceps
effectus pro-
torum, qui
hoc

tota, vel pars, ex dispositione saltem suscipientis propter deuotionem & charitatis feruorem, qui valet non solum ad remissionem culpæ, sed etiam pœnæ, vt inquit Alexander.

Alex.

parte 4.

questio.

41.

Decima

ratio.

Decima. Quamuis accipienti hoc Sacramentum, & abstinenti, bonum ex bono ipsorum motu æquale contingeret, tamen qui accipit, eximium quoddam bonum consequitur, quo defraudatur qui abstinet: amplissimam videlicet gratiam, quæ cuilibet bene parato per ipsius Sacramenti vsum confertur. Sacramenta enim nouæ legis præter gratiam, quæ ex opere operantis à Deo tribui solet, gratiã quoq; ex opere operato (vt Scholasticorum more loquamur) conferunt. Quo vocabulo doctores Deum peculiari quodam fauore prosequi eos, qui ad Sacramenta ritè accedunt, & singulari priuilegio ipsum Sacramentorum vsum ornare, significant. Cùm em̄ Deus pro sua uisssimo suæ sapientiæ ordine ijs, qui sacramentis non vtuntur, gratiam juxta dispositionem motumque liberi arbitrij auxilio gratiæ, quo præuenitur obsequētis, seque ad Deum conuertentis, soleat impartiri: illos, qui hæc Sacramenta bene ritèq; accipiunt, gratia maiore prosequitur,

quitur, quæ
Dei conue
Quod sanè
Iesu Chri
gularibusq
cto cum ha
inito & co
beralissimè
uinæ gratia
vt sua ad D
tam, etiam
cuturus, ac
mentorū v
rem & cum
si in omnib
rum est, p
gnissimū e
esse comp
ostendit,
bonam gr
Quare qu
tiam, vel g
psam Sac
tur, quàm
nens Itaq
id esse qu
fructuosi
am accip
Vnde

quitur, quàm ipsa earum dispositio, & ad Deū conuersio, deuotioq; promereatur: Quod sanè ipse in gratiā Domini nostri Iesu Christi pro eius præclarissimis singularibusq; promeritis simul & pro pacto cum hac Sacramenta accipientibus inuito & confirmato, benignissimè & liberalissimè facit. Quapropter q̄ ope diuinæ gratiæ præuenientis ita paratus est, vt sua ad Deū conuersione aliquam gratiam, etiam sine sacramentis esset consecuturus, accedente recto ipsorum Sacramentorū vsu, non eam solum, sed vberio- rem & cumulatiorem assequitur. Id autē si in omnib⁹ nouæ legis Sacramentis ve- rum est, profectò in Eucharistia, quæ di- gnissimū est Sacramentum, longè verius esse comperietur. Quod & ipsum nomen ostendit, cūm Eucharistia, Græca vox, bonam gratiam apud Latinos significet. Quare qui etiā dignè sumit, semper gra- tiam, vel gratiæ incrementum, propter i- psam Sacramenti sumptionē, consequi- tur, quàm neuiquam consequitur absti- nens. Itaq; vel hoc vnum conuincit verū id esse quod dicimus, multò melius & fructuosius esse frequenter Eucharisti- am accipere, quàm abstinere ab ea.

Vndecima. Si consideremus quoque hoc

*Vndeci-
ma ra-
tio.* hoc Sanctissimum Sacramentum, vt sa-
Effectus crificium est, quosdam mirabiles effe-
Sacra- ctus, non solum recipientibus, sed etiam
menti in his, pro quibus offertur, producit.
Euchari- Nam viuis impetrat dispositiōē gratiā,
stia. & remissionem peccatorum, non tan-
 quam causa proxima, sed quatenus im-
 petrat gratiam contritionis, per quam
 peccata remittuntur, & gratia gratum
 faciens confertur Impetrat etiam vel o-
 mnino vel saltem ex parte remissionem
 pœnæ. Quatenus enim sacrificium est,
 rationē accipit satisfactionis. Impetrat
 etiam pacem, & sanitatem, & multa alia
 bona: vt constat ex sacris ab Ecclesia ad
 hunc finem institutis Mortuis autem ea-
 tenus prodest, quatenus eos à pœnis pur-
 gatorij per modum suffragij liberat; vt
 Ecclesia Catholica credit, tueretur ac do-
 cet. Beatos quoque lætificat: Gaudent e-
 nim accidentali lætitia de honore, qui
 in celebratione huius Sacramenti Deo
 exhibetur. Gaudent etiam de honore,
 qui eis propter Deum in hoc Sacramen-
 to tribuitur, quando in honorem illorū
 Deo offertur. Gaudent præterea de be-
 neficijs, quæ mater Ecclesia in filijs, tam
 viuis, quā mortuis ex celebratione hu-
 ius sacrificij accipit. Vnde venerabilis
 Beda

Beda (vt fu-
 cerdos no-
 re omitte-
 etiam Tr-
 los lætit-
 fidiō & g-
 refriger o-
 beneficio

Duode-
 suauissim-
 Sacramen-
 erit in qu-
 Iesu Chr-
 frequent-
 lo refici-
 digna ill-
 mam fid-
 duodecim
 scriptum
 Et ostend-
 didum ta-
 tem de se-
 eius: & c-
 vitæ affe-
 gulos m-
 folia lig-
 bus fruc-
 vnde, si v-
 rō Doct-

Beda (vt superius adduximus) scribit: Sacerdos non legitimè impeditus celebrare omittens quantum in eo est, priuat sanctam Trinitatem laude & gloria, Angelos letitia, peccatores venia, justos subsidio & gratia, in purgatorio existentes refrigerio. Ecclesiam spirituali Christi beneficio, & seipsū medicina & remedio.

Duodecima. Si respiciamus etiam ad suauissimos fructus, qui ex digna huius Sacramenti sumptione nascuntur, quis erit in quo sit vel tenuis scintilla spiritus Iesu Christi, qui non cupiat, non solum frequenter, sed etiam frequentissimè illo reficere. Narrat enim sacri Doctores, ex digna illius sumptione provenire in animam fidelem duodecim fructus similes duodecim fructibus ligni vite, de quibus scriptum est Apocal. ultimo, vbi legitur: Et ostendit mihi fluuiū aque viue, splendidum tanquam chrysellum, procedentem de sede Dei & Agni in medio platee eius: & ex vtraq; parte fluminis lignum vite afferens fructus duodecim per singulos menses reddens fructum suum, & folia ligni, ad sanitatem gentiū. De quibus fructibus scribit Rich. in 4. distincte vnde, si vis, eos colligere poteris. Alij verò Doctores illos duodecim fructus ex hoc

*Beda.**Duodecima ratio**Fructus duodecim manantes**ex sacram.**Eucharistia.**Richar.*

Beda

hoc Sacramento manantes sic enumerans: Viuificare, Inflammare, Patientiam dare, Nutrire, Restaurare, Unire, Communicare, Sanare, Conseruare, Roborare, Perducere: quos fructus explicando religiosi ac docti viri copiosissimè persequuntur B. quoque Bernardus breuius Eucharistiæ fructus percenset: dum ait: Eucharistia medicina est aegrotis, peregrinantibus diæta, debiles confortat, valentes delectat, languorem sanat, sanitatem seruat: fit homo mansuetior ad correptionem, patientior ad laborè, ardentior ad amorem, sagacior ad cautelam, ad obediendum promptior, ad gratiarum actiones deuotior. His omnibus fructibus seipsum defraudat, qui abstinet à communione.

Bernard.

*Decima
tertia
ratio.*

Decimatertia. Qui frequenter accedit ad Eucharistiam, frequenter conscientiam suam examinat: qua examinata, sua peccata deplorat ac detestatur, sibiq; in posterum innocentiae legem indicit. Ex quibus actibus magnum meritum accrescit: quo priuatur abstinens, quamuis sit in gratia. Quis igitur dicere audebit, vtilius esse abstinere à communione, quàm frequenter accedere, nisi quis voluerit contendere, melius esse in via Domini sedere, quàm progredi.

Deci

Decima q
communio
cedit ad con
ter confite
mam suam
mani labe pe
conseruat:
diam, ne se
confiteri ne
& vires, qu
communio
propter se
quam adha
tentur, v
permaneat
abstinencia

Decima
chanica cr
entes, qua
tatis perit
Quòd si ro
tes, respo
Sacramen
mirabiles
mum cha
norum m
dium, ma
temptu, f
mundi, &

es sic enume-
re, Patientiam
, Vnire, Com-
uare, Robora-
us explicando
osissimè perle-
ardus breuius
enset: dum ait:
agroris, pere-
confortat, va-
n sanat, sanita-
suetior ad cor-
laborē, arden-
r ad cautelam,
or, ad gratiarū
nibus fructi-
qui abstinet à

uen'er accedit
pter conscien-
examinata, sua
statur, sibiq; in
m indicit Ex
meritū accres-
s, quamuis sit
ere audebit, v-
munione, quā
quis voluerit
n via Domini
Deci-

Decima quarta. Qui frequenter ad communionem accedit, frequenter ac-
cedit ad confessionem. Qui verò frequenter confitetur, melius ac facilius animam suam custodit, & cor suum ab omni labe peccati vacuum integrumque conferuat: tum propter sacram verecundiam, ne scilicet sapius eadem peccata confiteri necesse sit: tum propter robur & vires, quæ ex frequenti confessione & communione percipiuntur, atque ideo propter sedulam operam curamque, quam adhibent, qui frequenter confitentur, vt in statu gratiæ continenter permaneant. Nihil verò horum propter abstinentiam à communione contingit.

Decima quinta. Si expertes in arte mechanica credendum esse testantur Sapientes, quando in studio spirituali exercitatis peritisq; fides maior est adhibenda? Quod si roges frequenter communicantes, respondebunt se ex frequenti huius Sacramenti sumptione effectus sentire mirabiles: ardentiorē in Deū & proximum charitatem, vehementius ad diuinorum mandatorum obseruationē studium, maiorem rerum terrenarum contemptū, firmiores vires contra demonis, mundi, & carnis impet^o, Confitebuntur

pra-

præterea se à multis vitijs & defectibus expeditos, quibus irretiti & implicati ante frequentationem huius mysterij tenebant. r. Neq; (vt arbitror) abstinentes dicent, experiri se ex sua abstinentia tales effectus.

*Decima
sexta ratio.*

Decima sexta Qui abstinent à communionem, ideo abstinenti (vt ipsi aiunt) vt postea deuotius ac reuerentiùs accedant Sed tu quomodo scis te per abstinentiã eam deuotionem & reuerentiam adepturum. quam in frequentatione inuenire non possis? Cum talis deuotio & reuerentia ex ipsa, vel in ipsa sumptione à Deo sapissimè conferatur: sapissimeq; contingat, vt quanto quis magis abstinet à communionem: tanto frigidior & magis indeuotus reddatur? Nihil autem irreuerentiæ timor, stultus est, qui Domino se inuitanti non credit. Vnde Ioannes Gerson in Magnificat: Stultus, inquit, est timor, & reuerentia minùs prudens illius, qui ad Dominum se vocantem & inuitantem non accedit, sed procrastinat. Vnde sæpe euenit illud. Qui non est hodie, cras minùs aptus erit. Ait præterea illos, qui nolunt ad Eucharistiam accedere, nisi sint actu deuoti ac feruidi, similes esse frigidis, qui nolunt

lunt ac
calidi:&
cos nisi
tia diuin
accidit
noluit d
rò volui

Deci
quod fr
non est r
rò cont
accidit,
nionem
dat. tam
trarium
rò indeu
habitus
delectab
rò acced
ris hodie
collectu
mundo,
agnouer
persequ
fantes ti
fidiantes
Dices, fr
det. Sæpe
hominer

lunt accedere ad ignem, nisi prius sint calidi: & infirmis, qui nolunt adire medicos, nisi prius sint sani; quibus ex iustitia diuina sæpenumero contingit, quod accidit Adæ, qui cum erat in Paradiso, noluit de ligno vitæ comedere, cum verò voluit, non potuit.

Decima septima, Excellens bonum *Decima* quod frequentius certiusque contingit, *septima* non est relinquendum pro incerto & raro contingenti. Quare etsi aliquando accidit, vt qui rariùs accedit ad communionem, deuotiùs & reuerentiùs accedat tamen (vt inquit idem Gerson) contrarium sæpe contingit, vt scilicet multò indeuotiùs frigidiusque accedat. Quia habitus (vt ait Philosoph. 2. Et hic.) facit delectabiliter operari: quo caret, qui raro accedit. Vnde subdit idem: Distraheris hodie? parum deuotus es? parum recollectus? plurimum tentatus à carne, mundo, & demone? credo equidem; sed agnoueris quod non dormiunt qui te persequuntur: cras ijdem erunt aduersantes tibi hostes, tuæque deuotioni infidiantes, quales sunt hodie: Subjungit: Dices, frigidus sum, aut tepidus Responderet, Sæpe sustinuit initium celebrationis hominem parum deuotum, & frigidum,
L quem

quem in fine dimittit calidum & feruidum : corpus Christi ignis spiritualis, accede ad hunc ignem, & facilius calefces. Ex quibus apparet, quã stultè faciunt, q̃ diu abstinēt, vt deuotius accedant.

*Decima
octaua
oratio.*

Decimaoctaua. Qui ad Eucharistiam veretur accedere, is aut abstinere, quia confusus de industria sperat se alio tempore aptiorem futurum : aut abstinere, quia maiorem Dei gratiam se preparantem expectat. Si prius ; stulta est persuasio & opinio, neque enim toto vitæ tempore quis sua industria dignum se reddere potest tanto mysterio, cum id diuino munere, & non industria nostra nobis donetur. Quòd si hæc cogitatio in mente nostra altiùs insidebit, intelligemus profectò indigentiam nostram, & sic humiliabimur coram Deo. Humilitas autem vel maxima est quæ nos ad dignam tanti Sacramenti sumptionem disponit. Si posterius, fatua est expectatio: cum Dominus semper nobis præsens sit, conferens gratiam suam impedimento sublato. Prope est enim Dominus inuocantibus se. Neque nouit tarda molimina Spiritus sancti gratia, vt inquit

Ps. 144.

Ambros.

Ambrosius. Vides igitur quàm inutilis, & quàm stulta sit hæc tua à tam salutifero

fero

fero Pan

Decim

tum, qu

in veter

puè tam

tribus in

diebus, p

num cibo

raturum fig

sanctissim

mere vsq

vsque ad

ipsum fac

ria sua, vi

Vigesi

anem tin

à liberta

sunt, qua

sto, eiusq

modi ho

jecti ad st

ritate, te

qui frequ

gelicæ fid

na gaude

eres, atq

uidi. Vix

næ vitæ st

omnipot

lidum & feru-
gnis spiritualis,
& facilius calef-
quã stultè faci-
otius accedant.
d Eucharistiam
abstinet, quia
at se alio tem-
: aut abstinet,
ciam se præpa-
; stulta est per-
enim toto vita
ria dignum se
sterio, cum id
ndustria nostra
hæc cogitatio
idebit, intellie
tiam nostram,
n Deo. Humi-
st quæ nos ad
i sumptionem
ua est expecta-
nobis præsto
n impedimen-
nim Dominus
ouit tarda mo-
tia, vt inquit
quàm inutilis,
a à tam salutis
fero

fero Pane abstinentia.

Decimanona Eucharistiæ Sacramen- *Decima*
tum, quamuis innumerabilibus figuris *nonara-*
in veteri lege fuerit designatum, præci- *tio.*
puè tamen expressum fuit in Manna pa-
tribus in solitudine dato, quòd singulis
diebus, præter Sabbatum, in quodiam *Ex. 16.*
num cibum colligebatur. Vt ergo figu-
ratum figuræ respondeat, licet ac decet
sanctissimum Christi corpus quotide su-
mere vsque ad verum Sabbatum, id est,
vsque ad diem gloriosæ quietis, in quo
ipsum facie ad faciem, sicuti est in glo-
ria sua, videbimus.

Vigesima. Qui à communione ob in- *Vigesi-*
anem timorem irreuerentiæ abstinent, *ma ra-*
à libertate Christiana longissimè ab- *tio.*
sunt, quæ tota plena est fiducia in Chri-
sto, eiusq; promissionibus: suntq; huius-
modi homines nimis scrupulosi ac de-
jecti ad studiosas actiones, frigidi in cha-
ritate, tepidi in oratione. Contra verò,
qui frequenter communicant, sunt Euan-
gelicæ fiduciæ pleni, libertate Christia-
na gaudentes, ad agendum fortes & a-
cres, atque in oratione ardentes, ac fer-
uidi. Vix enim reperies in toto Christia-
næ vitæ studio, quòd magis mentem ad
omnipotentiam, cæterarumque quæ in
L. 2 Deo

Deo sunt. virtutum cognitionem, quam huius Sacramenti consideratio & contemplatio attollat. Nihilque inuenies, quod vberiore gratiam, ad benè studioseque viuendum, atque in via Domini progrediendum, quam frequens sanctæ Eucharistiæ sumptio conferat.

*Vigefi-
ma septi-
ma ra-
tio.
Mat. 26*

Vigesima septima. Cùm postremò vni-
genitus Dei filius pro summa sua libera-
litate humanam naturam in vnitatem di-
uini suppositi sumere, & seipsum Deum
& hominem in sacramento donare vo-
luerit. Accipite (inquiens) & comedite,
Hoc est corpus meum. Equidem excogi-
tare nequeo, qua ratione vel ingrati-
tudinis, vel inhumanitatis effugere crimè
possimus, si vel sprete tanta Redempto-
ris munificentia, tam præclarum ac sin-
gulare munus, tam liberaliter nobis ob-
litum, ob inanem, quendam timorem
respuamus. vel tantum principem, ac do-
minum ad nos vltro venientem, domiq;
nostræ diuersari cupientem excludamus,
sed ad alios eum diuertere patiamur, ne-
scio quam excusationem irreuerentiæ na-
cti, cùm ipse nihil æquè in nobis ac cor-
contritum & humiliatum, simplicemq;
ac sinceram paupertatem desideret.

F I N I S.

A D H
S A

ter sumere
taliq; abft
superest, y
gis huma
nuptias te
cipite & c
Et, Hoc
tionem. P
ne in vitiu
è regno c
inuitatis
Hæ nupri
uium est
minis con
ritia hom
illius caro
verè est ci
Angeloru

tionem, quam
eratio & con-
que inuenies,
, ad benè stu-
in via Domini
requens sanctæ
ferat.

postremò vni-
ama sua libera-
in vnitare di-
seipsum Deum
to donare vo-
s) & comedite,
quidem excogi-
vel ingratitu-
effugere crimè
ta Redempto-
eclarum ac sin-
liter nobis ob-
dam timorem
incipem, ac do-
ntem, domiq;
excludamus;
e patiamur, ne-
reuerentiæ na-
a nobis accor-
n, simplicemq;
de sideret.

S.

ADHORTATIO AD
SACRAM COM-
MUNIONEM

ARTIS jam te intelligere
arbitror piè Lector quan-
to præclarius, quantoque
vtilius, ac fructuosius sit
sacratissimū Christi cor-
pus in Eucharistia frequē-
ter sumere, quam cibo tam salutifero vi-
taliq; abstinere. Vnum illud modo tibi
superest, vt perspecta videlicet tanti Re-
gis humanitate, liberalissimè ad suas
nuptias te vocantis & sic inuitantis. Ac-
cipite & comedite. Hoc est corpus meū. *Mat. 26*
Et, Hoc facite in meam commemora- *Luc. 22.*
tionem. Properè ac frequenter accedas,
ne in vitium ingratitudinis incidas, atq; *Luc. 14.*
è regno cœlorum cum Euangelicis illis
inuitatis (si te excusaueris) excludaris.
Hæ nuptiæ cœlorum Regis sunt, conui- *Psal. 103*
uium est spirituale, cuius panis cor ho- *Ioan. 10*
minis confirmat, & vinum spiritali læ-
titia hominis mentem inebriat. Cibusq;
illius caro Christi est, dicentis: Caro mea
verè est cibus. Hæc enim est illa salutaris
Angelorum esca de cœlo tradita, omne
L ; delecta.

lectamentum in se habens, & omnis sa-
 poris suauitatem. Hic est panis pinguis,
 qui præbebit delicias Regibus. Hic est
 panis frugum terræ vberissimus, & pin-
 guis. Hic etiam est panis ille primitiarū.
 Hic est panis, tum in subcinericijs pa-
 nibus Angelis ab Abraham oblatu, tum
Gen. 4. in panibus propositionis significatus.
 Designabitur etiam hic saluberrim^o pa-
 nis in pane & vino à Melchisedech obla-
 tis. Hic denique est panis ille subcineri-
 cius, in cuius fortitudine ambulauit E-
 lias quadraginta diebus & quadraginta
 noctibus, vsque ad montem Dei Oreb,
Genes. 2 Hoc est lignum vitæ à Deo optimo ma-
 ximo in medio paradiso terrestri insitū,
 cuius esus vitam corpoream conserua-
 bat; Hic est Agnus Paschalis sine macu-
 la, per cuius sanguinem positum super
 vtrumq; postem & in liminibus domo-
 rum olim fuit populus Israeliticus ab
 Angelo percussore seruatus. Hic est hæ-
Eud. 13. *1. Re. 14* dus, quem obtulit Manue Domino su-
 per petram. Est quoq; fauus mellis, quæ
 Ionathas intincta summitate virgæ con-
 uertit ad os, & illuminati sunt oculi eius.
Num. 20 Est etiam largissima illa aqua, quæ ex
 petra à Mose percussa repente scaturijt.
 Accede igitur liberè ad hoc suauissimū
 Chri.

Christi co-
 tibi salus &
 stimenta C
 ctia Pau
 præstaban
 sti corpus
 te infirma
 bus libera
 triduanus
 extitit, qu
 pus, tuun
 bit, tuame
 vindicans
 delis anim
 fontem pu
 da ad par
 lem, esur
 grotas? er
 mitatis m
 ris, nec s
 plena fide
 vestiment
 & restrin
 serpentib
 quid resta
 ne venen
 aspicias?
 claudam
 et, quòd

s, & omnis fa-
panis pinguis,
gibus. Hic est
rimus, & pin-
lle primitiarū.
ocinericijs pa-
n oblatum, tum
s significatus.
aluberrim^o pa-
hifedech obla-
ille subcineri-
ambulauit E-
& quadraginta
m DEI Oreb,
o optimo ma-
terrestri insitū,
eam conserua-
alis sine macu-
positum super
inibus domos
israeliticus ab
as. Hic est hæ-
e Domino su-
us mellis, quē
ate virgæ con-
unt oculi eius.
aqua, quæ ex
ente scaturijt,
oc suauissimū
Chri-

Christi conuiuium, in quo certissima
tibi salus & vita promittitur Si enim ve-
stimenta Christi, & sudaria ac semicin-
ctia Pauli vel leui contactu salutem
præstabant, quantò magis ipsum Chri-
sti corpus dignè sumptum ab omnibus
te infirmatibus tuis prauisque affecti-
bus liberabit? Si solo Christi verbo qua-
triduanus Lazarus excitatus ab inferis
exitit, quantò magis ipsum Christi cor-
pus, tuum pectus ingressum te viuifica-
bit, tuamque conscientiam à peccatis te
vindicans morte, purgabit? Eia igitur fi-
delis anima, si immunda es, accede ad
fontem puritatis. Esuris? accede pascen-
da ad panem viuificum & indefectibi-
lem, esurientem implentem bonis. Æ-
grotas? erit hoc efficacissimum tuæ infir-
mitatis medicamentum. Fluxum pate-
ris, nec sanari potest à medicis? tange
plena fide cum Hæmorrhoiſſa simbriam
vestimenti Iesu, sacrosanctam hostiam,
& restringeris. Si percussam te sentis à
serpentibus peruersarum tentationum,
quid restat nisi vt serpentem æneum si-
ne veneno Christum in cruce eleuatum
aspicias? Cæcam te fortassis, debilem &
claudam conquereris? memineris oportet,
quòd tales ad cœnam magni Regis

Mat. 14

Act. 19.

Ioa. 12.

Gerson.

Mat. 7.

Num. 21.

Luc. 14.

inuitantur, & intrare compelluntur Lubrica sum (inquis) & instabilis: sed hic, panis cor hominis confirmat. Tristis es & anxia? sed hoc vinum hominem interiorem lætificat. Inquietante, plurima? Adhære ei qui turbatos fluctus sedat. Peregrinatis à Domino? sed in fortitudine cibi istius ambulabis vsque ad montem Dei. Hæc mira Spiritus sanctus per scripturas, spirituq; Dei inspirati sancti Dei homines de hoc admirabili Sacramento loquuntur. B. Cyprianus in sermone de cæna Domini, doctissimè simul ac religiosissimè scribès: Panis hoc (inquit) azymus, cibus verus & syncerus per speciem & sacramentum nos tactu sanctificat, fide illuminat, & veritate Christo confirmat. Accedant igitur omnes Dominicæ passionis studiosi ad hunc saluberrimum panem: neq; sumere quàm frequentissimè poterunt, hoc suauissimum manna vereantur, in quo laboriosi huius mundi desertum sine vitæ periculo transire possint. Ne timeat ad hunc salutariferum panem accedere, qui valit cor in Domino habere confirmatum ad vincendos iniquissimos Dæmones, qui nostræ salutis continenter insidiantur. Nemo hunc panem vberimum & pinguisimum, qui delicias

delicias p
ret. Nemo
ter, atqu
hunc sub
composit
in ara cr
draginta
bus, hoc
tio, non j
id est, de
Thabo
ri

delicias præbet æternas, accipere dubi-
 ter. Nemo deniq; sit, qui timeat frequen-
 ter, atque adeo frequentissimè panem
 hunc subcinericium & azymum sumere,
 compositum in utero virginis, coctum
 in ara crucis, in cuius fortitudine qua-
 draginta diebus & quadraginta nocti-
 bus, hoc est, breuissimo huius vitæ spa-
 tio, non jam vsq; ad montem Dei Oreb,
 id est, desertum, sed vsque ad montem
 Thabor, hoc est puritatem, & glo-
 riam D E I peruenire pos-
 simus.

L S DE

NTI
 pelluntur Lu-
 abilis: sed hic,
 nat. Tristis es
 ominem inte-
 ante, plurima?
 ctus sedat. Pe-
 in fortitudine
 e ad montem
 ctus per scri-
 ati sancti Dei
 i Sacramento
 in sermone de
 simul ac reli-
 e (inquit:) azy-
 s per speciem
 sanctificat, si-
 hristo confir-
 es Dominica
 aluberrimum
 frequentissi-
 in manna ve-
 huius mundi
 transire pos-
 uriferum pa-
 r in Domino
 ncendos ini-
 nostræ saluti
 Nemo hunc
 issimum, qui
 delicias

DE ADMIRABILI EV-
CHARISTIÆ SACRA-
mento carmen.

Numinis aeterni cū dextera cōderet orbem,
Fundente omnigenas vi bonitatis opes.
Vita quibus fuerat nascentibus insita rebus,
Addita contiguus sunt alimenta locis.
Herba, frutex, arbor succum radicibus actis,
De pingui eliciunt, vt vegetentur, humo.
Omnia de partibus viuunt animalia plantis,
Aut alijs, propria conditione, cibus.
Præcipua Rex orbis homo cui præbet alendo,
Tum varias tellus, fluctus, & aura dapes.
At geminam debet at homo, si viuere vitam,
(Mens quia se bruto viuere more negat)
Corporeæ sua quando data est alimonia vitæ
Nullane tunc animis esca parata fuit?
Primigenis nec enim felix mortalibus ortus
Gignebat, vniuersæ spiritus vnde foret.
Spirituque nihil vitalis proderat arbor,
Solum anima iutrix hæc vegetantis erat.
Diuinis purisque animis diuina dabantur,
Qualis & Angelicis mentibus esca datur.
Sed similis postquam iumentis reddidit illos,
Culpa nocens, victu mens spoliata suo est.
Mortua & esset adhuc, miserans nisi Christus
amatam,

Denuo

Denuo,
Perdita quæ
Interior
Vtque hic
Nutriat
Ille suum n
(O nimio
Angelus An
Repleat,
Inuidisse po
Inuidie
Sit tamen
Mortale
Dum fidei s
Cernim
Sensilibus s
Et specie
Ardua præ
Prodit,
Diuinis cre
Nulla D
Magna prof
Quæ mo
Nam cibus
quæ
hon
O miserum
Quam sa

Denuo, morte sua, restitisset opus,
 Perdita quæ fuerat, diuina renixit imago,
 Interiorque noua luce renatus homo est.
 Vtque hic cœlestem cœlesti fomite vitam
 Nutriat, etatem proficiatque suam:
 Ille suum nobis sacro cum sanguine corpus
 (Onimio exundans munus amore) dedit.
 Angelus Ambrosiæ se pastu, & nectaris haustu
 Repleat, oblectet, latificetque, licet.
 Inuidisse potest nobis hæc fercula, Si quid
 Inuidiæ Angelicis mentibus esse potest.
 Sit tamen (vt par est) Superiorum lautior esus,
 Mortale at ceruè congruit iste magis.
 Dum fidei speculo æternarum ænigmata rerum
 Cernimus atq; animum fœtile corpus habet.
 Sensilibus substant diuina Charismata formis,
 Et species sensu, res homo mente capit.
 Ardua præsertim mysteria sacra Synaxis
 Prodit, vbi Christum signa aliena tenent.
 Diuinis credunt humana problemata verbis,
 Nulla Deo poterat gratior esse fides. (tur.
 Magna profectò fides, & præmia magna mere-
 que modo tecta latet, deinde re tecta patent.
 Nam cibus est idem, quo vescitur Angelus, &
 quo Christigena, hic cibus est Christus
 homo atque Deus.
 O miserum, qui delicias non gustat opimas,
 Quàm sapit ille, caro cur tua, Christe, sapit.

L 5 Se

Denuo

Se Christo esuriens saturat, satur esurit vsque,
 Iam superis similis finitimusque choris.
 Accipere quisquis Christum non curat opertum;
 Accipiet nunquam Christus aperius eum.
 Mortales igitur vitam cognoscite vestram,
 Et meritum capiat grande charisma decus.
 Namque in deserto aerie fastidia manne,
 Terribilem Hebræis si peperere necem;
 Cælestis, seu diuini contemptuo panis,
 Quid nisi Tartareum sit paritura rogam?
 Ah quid opum spinas, quid honorum mandere
 glandes,
 Quid de voluptatum stercora, queso, iuuat?
 Nil caro mortalis, nisi mortem gignit amanti,
 Ac vitam Christi viua datura caro est.
 Non opus est pretio, prostant conuiuia gratis:
 Sordidus hæc temerè dummodo nemo petat.
 Credat speret, amet, seq; his virtutibus ornet,
 Sicque ad regales audeat ire dapes,
 Hic quoq; quo poteris conuiuia frequentior esse.
 Regali à mensa commoda plura feres.
 Atque frequens ut sis, suadent ratioq;, fidesq;,
 Et pietas, & spes, conditioquo cibi.
 Si quoties rigido languent tua corpora morbo,
 Accersis medica qui leues arte malum.
 Cur quoties aliquo fœdasti crimine mentem?
 Non sumis pura pharmaca sacra manu?
 Accede ergo frequens, tantam neque despice
 mensam,

Vnde

Vnde tibi
 Dumque sa
 Percita c
 Nam timor,
 Se dare u
 Sic bene susc
 Hospitiu

CVM su
 Lector
 Etissima c
 riè collegi
 cem edere
 corum ac
 uotioni sa
 cælestis v
 gno cum
 aliquid cu
 strepentib
 rationem
 hæc ipsa M
 & quæ o
 tiam nota
 peruenire

*Vnde tibi tantum commoditatis erit.
 Dumque sacram propius fas est attingere mensam,
 Percita corda trahant hinc amor, inde timor:
 Nam timor, indignum quod homo se nouerit, arcet,
 Se dare dignantem sumere suadet amor.
 Sic bene susceptus, bene si tractabitur, hospes,
 Hospitium felix, atque perenne dabit.*

LAVS DEO.

Auctor pio Lectori.

CUM superioribus mensibus, amice
 Lector, quædam de frequenti san-
 ctissimæ communionis usu tumultua-
 riè collegissem, non eo animo, ut in lu-
 cem ederentur, sed ut quorundam ami-
 corum ac piorum hominum votis & de-
 uotioni satisfacerem, qui cum crebrius
 cœlestis vitæ panem, & quidem ma-
 gno cum fructu manducarent, habere
 aliquid cupiebant, quo aliis etiam ob-
 strepentibus & improbantibus facti sui
 rationem probare possent. Accidit, ut
 hæc ipsa Neapoli postea excuderentur,
 & quæ obiter ego in amicorum gra-
 tiam notaueram, in omnium manus
 peruenirent, Quocirca pluribus ami-
 cis

Vnde

cis visum est (ductis fortasse domestici
 preli commoditate) vt illa qualia essent,
 sub incudem reuocarem, ac denuò emit-
 terem. Ego verò qui probè scirem alios
 permultos in societate nostra esse, & in-
 genio, & doctrina & eloquentia longè
 præstantiores, qui hoc ipsum argumen-
 tum (vt omnia) copiosius atque orna-
 tius explicare possent, meo me pede me-
 ziri cupiens, diu sum huiusmodi amico-
 rum monitis & consiliis reluctatus. Sed
 vicit tandem eorum studium repugnan-
 tem animum, cùm præsertim accederet
 eorum calculus, qui excudendorum li-
 brorum censores in urbem sunt consti-
 tuti. Itaque calamum in manum sum-
 psi, & pro mearum virium tenuitate, illa
 quæ parum digesta priùs videbantur, in
 paulò meliorem ordinem distribui, meum
 quæ nomen in libelli titulo adscribi pas-
 sus sum: tum quia in orbe suspectum es-
 set & planè prohibitum sine nomine li-
 brum vllum in lucem edere, tum vt si
 quid alicubi erratum à me esset (quod
 fieri facilè more hominum potuit) id au-
 thori suo tribueretur. De instituti mei
 ratione, hoc te pie lector, monitum vo-
 lo, nihil me contra viros pios vel senti-
 re vel agere, qui bona & pia ratione ad-
 ducti

PI
 ducti, fren
 .endum cen
 suetudine p
 sapius com
 non arcen
 aiunt) man
 scientia, ad
 rumpant: s
 nos hanc s
 rationibus
 piis comm
 spiritualem
 re, & simpli
 sas animas
 dis possunt
 si fortasse
 excanduisse
 zelus vrsit
 labat) min
 go quoniam
 bamus, & c
 probabiles
 nos de exa
 psum prob
 nem ration
 mus, sed d
 & necessar
 fit sument
 tæ quæstio

ducti, freno potius, quàm calcaribus v-
cendum censent quibusdam, qui ex con-
suetudine potius, quàm ex deuotione
sapius communicant: quos videlicet
non arcent, sed monent, ne illotis (quod
aiunt) manibus, & minus probata con-
scientia, adhæc Sacrosancta mysteria ir-
rumpant: sed reuersus eius disputatione
nos hanc suscepisse, qui nescio quibus
rationibus decepti, vel affectibus parum
piis commoti, deuotionem & profectū
spiritualem piorum hominum impedi-
re, & simplices & Christi charitate accē-
sas animas, à Christo quibuscunq, mo-
dis possunt, conantur auertere. In quos
si fortasse alicui videbimur aliquando
excanduisse, & acriores fuisse (Dei enim
zelus vrsit nos, vt rei indignitas postu-
labat) minus erit quòd miretur. Hos er-
go quoniam comprimere tantum vole-
bamus, & eorum inanes, sed in speciem
probabiles rationes refutare, nihil hic
nos de exacta atque exquisitissima sci-
psum probandi & parandi ad cōmunio-
nem ratione (de qua aliàs fortasse) dixi-
mus, sed de ea solum locuti sumus, quæ
& necessaria omnino est, vt cibus vitæ
sit sumentibus in vitam, & quæ proposi-
tæ quæstionis declarationi conuenire
vide-

vide-

videbatur. Alioquin facile est hinc deducere plus eum fructus spiritualis, ex huius diuini atque inenarrabilis Sacramenti perceptione relaturum, qui sese magis orationibus, meditationibus, piisque omnibus operibus parauerit, & palatum mentis purgauerit, ut gustare possit & videre, quam suavis sit Dominus. Vale, pie Lector, & conatus nostros, tuis votis & precibus iuuua.

F I N I S.

A D
V A

EX C
CTOR
ptis

Reueren

IN C

SU